DOCUMENT RESUME

ED 268 776 FL 015 561

AUTHOR	Woytak, Lidia
TITLE	Notions Catalog. Polish Functional Grammar.
PUB DATE	Jan 86
NOTE	243p.
PUB TYPE	Guides - Classroom Use - Guides (For Teachers) (052)
LANGUAGE	English; Polish
EDRS PRICE	MF01/PC10 Plus Postage.
DESCRIPTORS	Catalogs; Directories; *Morphology (Languages); *Notional Functional Syllabi; Phonology; *Polish; Reference Materials; Second Language Instruction; Semantics; *Surface Structure; Syntax; Vocabulary

ABSTRACT

The Polish notions catalog systematizes a variety of informational codes used in Polish, resulting in lists of notions, each presented from a structural perspective. Where applicable, they are accompanied by a morphological component, structural chart, semantic description, frequentative expressions, and related vocabulary items. The notions include: addition, additional lexical component, address, agent, approximation, cause, choice, classification, communication, comparison, condition, contrast, description, direction, goal, location, manner, means, modality, motion, negation, object, origin, personal activities, possession, prevention, quantity, recipient, reference point, result, route, sequence, state, subjectivity, substance, theme, and tool. Appended materials include basic phonological data, morphological charts, and displays of syntagmatic relations. A 10-page bibliography concludes the catalog. (MSE)

****
* Reproductions supplied by EDRS are the best that can be made *
* from the original document. *
****

ED268776

POLISH FUNCTIONAL GRAMMAR:

NOTIONS CATALOG

BY

PP. LIDIA WOYTAK

January 1986

Carmel, California
PO BOX 221211

U.S. DEPARTMENT OF EDUCATION
Office of Educational Research and Improvement
EDUCATIONAL RESOURCES INFORMATION CENTER (ERIC)

X This document has been reproduced as received from the person or organization originating it.

☐ Minor changes have been made to improve reproduction quality.

• Points of view or opinions stated in this document do not necessarily represent official OERI position or policy.

"PERMISSION TO REPRODUCE THIS MATERIAL HAS BEEN GRANTED BY

Lidya Woytak

TO THE EDUCATIONAL RESOURCES INFORMATION CENTER (ERIC)."

FL015561

TABLE OF CONTENTS

I. Introduction..... 157

II. Notions..... 159

Addition..... 159
Additional Lexical Component..... 160
Address..... 165
Agent..... 168
Approximation..... 169
Cause..... 170
Choice..... 176
Classification..... 177
Communication..... 178
Comparison..... 190
Condition..... 193
Contrast..... 195
Description..... 197
Direction..... 208
Goal..... 209
Location..... 212
Manner..... 233
Means..... 237
Modality..... 238
Motion..... 242
Negation..... 260
Object..... 266
Origin..... 268
Personal Activities..... 269
Possession..... 271
Prevention..... 273
Quantity..... 274
Recipient..... 276
Reference Point..... 278
Result..... 285
Route..... 286
Sequence..... 288
State..... 290
Subjectivity..... 291
Substance..... 293
Theme..... 294
Time..... 297
Tool..... 315
Transfer..... 318

III. Appendix
Basic Phonological Data..... 320
Morphological Charts..... 335
Syntagmatic Relations..... 348

IV. Bibliography..... 376

INTRODUCTION

The Polish Notions Catalog constitutes a part of the Front End Analysis package written for the development of the Polish Basic Course. It aims to systemize a variety of informational codes used in the Polish language. As a result of this process a set of notions is obtained. The process of identifying the notions is based on consideration of what the learners should be able to communicate most usefully in the foreign language. In this manner, the linguistic content is planned according to the semantic demands of the learner. The idea of identifying notions within a language has been recognized as a challenging task for centuries. An attempt to systemize the content and the structure of our thoughts has been undertaken by Aristoteles in his great linguistic work The Categories.

Each notion is presented in the Polish Notions Catalog from a structural point of view. Where applicable notions are accompanied by a Morphological Component, Structural Chart and a Semantic Description. They are also accompanied by frequentative expressions and related vocabulary items. For the Polish Basic Course the following notions had been identified: Addition, Additional Lexical Component, Address, Agent, Approximation, Cause, Choice, Classification, Communication, Comparison, Condition, Contrast, Description, Direction, Goal, Location, Manner, Means, Modality, Motion, Negation, Object, Origin, Personal Activities, Possession, Prevention, Quantity, Recipient, Reference Point, Result, Route, Sequence, State, Subjectivity, Substance, Theme and Tool.

Such works as the Notional Syllabuses by DA Wilkins and Systems Development in Adult Language Learning by the Council for Cultural Cooperation of the Council of Europe had been used as guidelines for the development of the Polish Notions Catalog. For a more detailed list of the works consulted see the Bibliography. The Polish Notions Catalog has been appended by the Phnological Component, the Morphological Charts and the Syntagmatic Component.

ADDITION

Conjunctions i and a connect sentences or their parts.

i

Examples:

Uczymy się i śpiewamy.

Mamy książki i zeszyty.

Jan i Piotr mieszkają razem.

a

Examples:

Pod oknem stał stół, a obok mały stolik.

Szeregowiec układa koszule, a sierżant je liczy.

Note

The conjunction a can also introduce two elements carrying oppossing content, e.g.:

Prawda zwycięża, a nie fałsz.

ADDITIONAL LEXICAL COMPONENT

Additional lexical component does not introduce any new content, but it helps to make a message more precise. This component may appear in a form of a preposition /dla, do, od, wobec/ or a secondary preposition. A secondary preposition may consist of primary prepositions /przy, za, na, przez, w, pod/ followed by a noun in Genetive, Accussative, Instrumental and Locative.

Non-prepositional into prepositional constructions

1. The following prepositional Genetive constructions replace the non-prepositional Genetive:

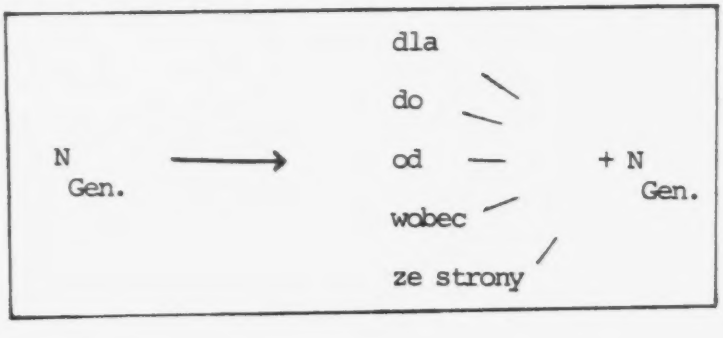

Examples:

Jego przemówienie zawierało aprobatę dla faszyzmu.

Chciałeś adres do Jurka.

Najwięcej wysłuchiwał skarg od chłopów.

Zbyt nikły jest klimat społecznego potępienia wobec ludzi żyjących na koszt innych.

Należy przestrzegać reguł moralnych, aby uniknąć potępienia ze strony uznanych autorytetów.

ADDITIONAL LEXICAL COMPONENT /cont./

2. The following prepositional Genetive constructions replace non-prepositional Dative constructions:

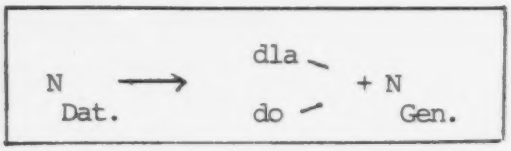

Examples:

Sala ta jest niezbędna dla studentów.

Pozostała teraz rzecz najważniejsza: przekazanie zdobyczy do centrali.

3. The following prepositional Genetive constructions replace non-prepositional Instrumental constructions:

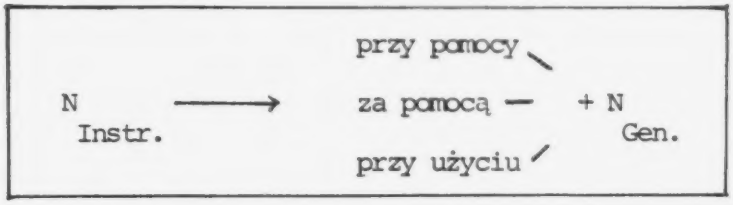

Examples:

Do zapadłych wiosek trzeba było docierać przy pomocy roweru lub dwukółki.

...po wyschnięciu nadać połysk za pomocą miękkiej szmatki.

Normy... mogą być wyrażane przy użyciu zwrotu...

ADDITIONAL LEXICAL COMPONENT /cont./

The following secondary prepositions appear in:

ACCUSATIVE

na + teren zakres grunt rzecz skutek temat	+ N	
przez + okres szereg		Gen.
za + okres		
w + stronę zakres		

Examples:

Eksperci wielokrotnie wypowiadali się na temat ekonomii.

Przez szereg miesięcy panowała cisza.

Przedłożono sprawozdanie za okres ostatnich pięciu lat.

INSTRUMENTAL

pod + adresem	+ N	
za + pośrednictwem		Gen.

Examples:

Wypowiedziano wiele uwag pod adresem dyrektora.

Tę sprawę załatwiono za pośrednictwem NOwaka.

ADDITIONAL LEXICAL COMPONENT /cont/

LOCATIVE

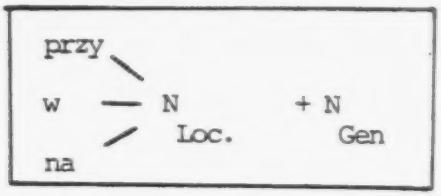

przy +	w +	na +
okazji	ciągu	arenie
pomocy	czasie	bazie
użyciu	dziedzinie	drodze
	okresie	etapie
	ramach	gruncie
	sferze	odcinku
	skali	podstawie
	sytuacji	polu
	trakcie	przestrzeni
	zakresie	szczeblu
	drodze	terenie
	kierunku	terytorium
	odniesieniu do	zasadzie
	oparciu o	
	pobliżu	
	sprawie	
	stadium	
	stosunku do	
	trakcie	
	wyniku	
	rezultacie	

Examples:

Dużo zmieniło się tu w ciągu ostatnich trzech lat.

Wnioski wyciągnięto na podstawie zeznań pracowników.

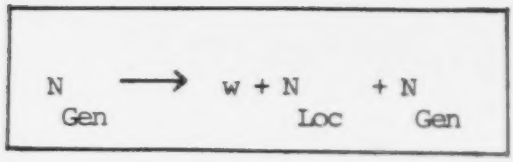

Examples:

...poprawa w wykorzystaniu sprzętu...
...ograniczenia w sprzedaży paliw...

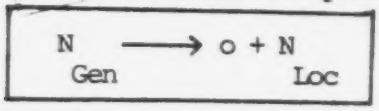

Examples:

...artykuły... o wyższej jakości...
nitka... o długości...

Adv.Part.

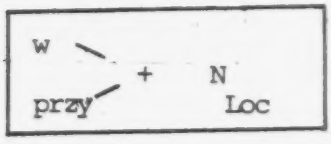

w +	odpowiedzi	przy +	obliczeniu
	uznaniu		oddawaniu
	oczekiwaniu		wyjeździe
	przypuszczeniu		poznawaniu
	uzupełnieniu		
	załączeniu		
	dążeniu		
	liczeniu		
	opanowywaniu		
	podejmowaniu		
	osiągnięciu		
	umocnieniu		
	przeliczeniu		

Examples:

W odpowiedzi na list załączono rachunek.

Pocałowali się przy wyjeździe.

ADDRESS

When we address a person we place the noun designating that person usually in Vocative and sometimes in Nominative. For morphological data consult Chart _.

Note: Nouns indicating inanimate objects appear in this function only in poetic language.

The following types of nouns appear either in Nominative or in Vocative in this category:

1. Male and female first names and their diminutive forms ending in a hard consonant, e.g.:

Słuchaj, Tadeusz...	Słuchaj, Tadeuszu!
Chodź tu, Barbara!	Chodź tu, Barbaro!
Zapal, Ewka!	Zapal, Ewko!
Jedz, Andrzejek!	Jedz, Andrzejku!

2. Female forms of last names ending in -owa, -ina, -yna /Walczakowa, Puzynina, Rogożyna, Adamowa/, e.g.:

Cieplakowa, niech pani pilnuje dzieci.

Cieplakowo, niech pani pilnuje dzieci.

Last names ending in a consonant in connection with such nouns as: obywatel/obywatelka, towarzysz/towarzyszka, kolega/koleżanka. Examples:

Obywatelu Rawicz!	Obywatelko Rawicz!
Kolego Nowak!	Koleżanko Nowak!
Towarzyszu Zielak!	Towarzyszko Zielak!

ADDRESS /cont./

A request, a command, or an order usually follows an address. An imperative construction is used to express it. The type of the imperative construction depends on the fact whether we deal with a formal or an informal address.

FORMAL ADDRESS

CLASSES OF NOUNS	STRUCTURE OF AN IMPERATIVE CONSTRUCTION
PROFESSION TITLE pan, pani + first, last name /optional/ państwo + last name /optional/ doktorze, pułkowniku generale profesorze /optional: preceded by the word panie/	NIECH + third person singular or plural of a verb in an indicative mood

EXAMPLES:

Panie Kowalski, niech pan ogłosi ten komunikat.

Panie pułkowniku, niech pan o tym wspomni.

INFORMAL ADDRESS

CLASSES OF NOUNS	STRUCTURE OF AN IMPERATIVE CONSTRUCTION
FIRST NAMES /Barbaro, Józefie/	Second person singular or plural of an imperative verb

POLITE PLURALISM

In this construction a noun indicating an informal address is followed by a verb in plural form. Examples:

Sierzancie, zamknijcie okno.

Filipie, przynieście wody.

AGENT

An agent utilizes its own energy to perform a task. The noun indicating an agent is placed in Nominative in active constructions. It can indicate:

1. a person, e.g.:

   Nowak przyniósł list.

2. an element, e.g.:

   Wiatr przewrócił statek.

3. a machine, e.g.:

   Komputer boliczył rachunki.

In passive sentences we inform about the agent using: a. a prepositional accusative construction containing preposition przez followed by a noun, e.g.:

List został zatwierdzony przez egzekutywę.

b. non-prepositional Instrumental construction, e.g.:

Wiatrem kierowany statek powoli znikał z oczu.

APPROXIMATION

z + N Gen

The preposition z followed by a noun in Genitive indicates a measurement in approximation /z metr, z godzinę, z tydzień/, e.g.:

...pożyczyłem mu z miesiąc przedtem i chciałem odebrać...

Dałem mu z dwadzieścia karabinów...

MORPHOLOGICAL COMPONENT

CAUSE

I. Question Words

Dlaczego?
Czemu?

II. Parts of Speech

1. Nouns

a. Cases

Genitive
Dative
Accusative
Instrumental
Locative

b. Number

mostly Singular

2. Prepositions

Primary Prepositions -	dzięki	Secondary Prepositions
	o	
	przez	ze względu na
	na	z uwagi na
	pod	w związku z
	za	
	przy	
	w	

3. Verbs

Indicative Mood

Semantical Field
a. unlimited in certain contexts
b. negative in content -

stracić	chorować
upaść	umierać
	cierpieć
	narzekać
	skarżyć się

III. Causative Indicators -

w następstwie	na wspomnienie
w rezultacie	na widok
w wyniku	na wiadomość

17

STRUCTURAL CHART

CAUSE

Noun Phrase			
Prepositional			
Preposition	Case		Example
z	Genitive		ze zdenerwowania
dzięki	Dative		
	Human	positive	dzięki koledze
	Inanimate	positive, neutral	dzięki niskiej temperaturze
o	Accusative	negative	o pieniądze
przez	"		
	Human	negative	przez sąsiada
	Abstr	"	przez nieuwagę
na	Accussative		
	Concrete		
	Sickness		na grypę
	Organ		na serce
pod	Instrumental		pod kołami
za	"		za namową
przy	Locative		przy porodzie
w	"		w zachwycie

CAUSE

Any factor causing an event is labelled as a cause. It can take place without involvement of human will. In order to ask for a cause the question words dlaczego and czemu are used. Examples:

Dlaczego goście już pojechali?

Czemu tu się spotykamy?

The Dative, Accusative, Instrumental and Locative prepositional constructions are used to express a cause in statements. Review of the constructions:

1. A cause can be expressed by the preposition dzięki followed by a noun in Dative /dzięki rodzicom, dzięki pracy/, e.g.:

Dzięki Andrzejowi wyjechaliśmy za granicę.

Dzięki rozsądnej gospodarce zakupiliśmy nowe urządzenia.

2. In Accusative prepositional constructions a cause is expressed by the primary prepositions o, przez, na as well as the secondary prepositions ze względu na and z uwagi na.

PRZEZ

a. When followed by a noun designating a person it points to a negative result /przez rodziców, przez przyjaciela/, e.g.:

Przez kolegów stracił pracę.

b. Indicates cause when connected with certain nouns referring to human behavior /przez grzeczność, przez zapomnienie, przez nieuwagę/, e.g.:

Przez zazdrość nie powiedział o tym nikomu.

O

The preposition o is followed in causative constructions by nouns designating concrete objects /o pieniądze, o samochód, o mieszkanie/. This construction is used to express a negative cause. Examples:

Melon miał złość o podeptany melonik.

Pokłócili się o mieszkanie.

NA

The preposition na has a limited use in forming causative constructions. 1. It appears in such prepositional expressions as na prośbę, na rozkaz. Example:

Na prośbę o podanie numeru służbowego - odmówiła...

2. Such expressions as na wspomnienie, na widok, na wiadomość indicate not only a cause, but also a result. Example:

...a na wiadomość, że napiszemy do prasy zareagował śmiechem...
EW

3. The preposition na precedes a noun designating a disease usually in connection with verbs indicating sickness, suffering or dying /umierać, chorować, cierpieć, narzekać, skarżyć się/. Examples:

Żołnierze na szkorbut poczęli mrzeć.
Tadeusz chorował na serce.

CAUSE /cont./

3. In instrumental constructions a cause is expressed by the use of the prepositions pod, za, z, and the secondary preposition w związku z. Review of the prepositions:

POD

This preposition is used to indicate:

a. an activity /pod naciskiem ręki, pod urokiem, pod naporem/, e.g.:

Rzucał się pod uderzeniami topora.

b. a pressure of an object /pod płozami, pod nogami/, e.g.:

Zginął pod kołami samochodu.

c. an involvement of a tool /pod pędzlem, pod nahajami, pod mieczem/, e.g.:

Pod pędzlem artysty powstawał krajobraz wsi.

ZA

In causative constructions the preposition za connects with adverbial nouns /za pociśnięciem, za lada szczęknięciem/, e.g.:

Za pociśnięciem sprężyny pojawiało się czerwone światło.

Frequentative phrases: za radą, za namową, za pomocą.

W ZWIĄZKU Z

This preposition often appears in the language of the press, e.g.:

W związku z reklamacjami przechodziliśmy ponownie na stary sposób bez pasków.

4. Locative appears only sporadically in causative constructions. The prepositions przy /przy porodzie, przy kawie/ and w /w gorączce, w zachwycie, w rozpaczy/ are used in this category. Examples:

Zemdlała przy porodzie.

Bredził w gorączce.

CAUSATIVE INDICATORS: w następstwie, w rezultacie, w wyniku.

CHOICE

The conjunctions lub, albo, bądź are used to express a choice.

Examples:

Ucz się lub idź do pracy.

Kup bułki albo chleb.

Można tam dojechać koleją, bądź autobusem.

CLASSIFICATION

In order to express classification of an object it is necessary to place the noun which requires classification in Nominative and the classifying noun in Instrumental. Classification can refer to specific objects, e.g.:

Joanna jest panną.

Kowalscy są rolnikami.

This type of classification can indicate:

a. marital status, e.g.:

Jan jest kawalerem.

b. relationship, e.g.:

Zosia jest naszą córką.

c. position/profession, e.g.:

Nowak jest dyrektorem.
Ci ludzie byli agentami tajnego wywiadu.

Classification requires verbs connotating existence /być, zostawać-zostać, stawać się-stać się/. Examples:

Nasz pasażer-milczek był uprzejmym wieprzkiem
pod lat pięćdziesiąt...

Przewodniczącą nowo wybranej Centralnej Rady ORW
została Krystyna Konopka.

In this category we find also verbs designating nomenclature /nazywać-nazwać, zwać, mianować/, e.g.:

- To, co ludzie nazywają miłością....

MORPHOLOGICAL COMPONENT

COMMUNICATION

I. Question Words

Kto?
Komu?
Do kogo?
Od kogo?
Z kim?

II. Parts of Speech

1. Nouns

a. Cases

Nominative
Dative
Accusative
Genitive
Instrumental

b. Number

Singular
Plural

c. Semantical Field

Persons
Concrete

2. Prepositions

z
do
u

3. Verbs
Indicative Mood
Passive Participle

Semantic Field

Basic verbs describing oral and written communication.

STRUCTURAL COMPONENT

COMMUNICATION

1.

N 1 Nom	+	Verb Speaking	+	N 2 Dat do + Gen

N - Agent
1

N - Receiver
2

2.

N 1 Nom	+	Verb Speaking	+	z	+	N 2 Instr

N - Agent/Initiator
1

N - Agent
2

3.

N 1 Nom	+	Verb Listening	+	od N 2 Gen	+	N 2 Gen

4.

N Pl Nom	+	Verb Speaking Listening

COMMUNICATION

To describe the process of communication such verbs as: tłumaczyć/wytłumaczyć, pisać/napisać, dyktować/podyktować, notować/zanotować, szyfrować/rozszyfrować, objaśniać/objaśnić, słuchać/posłuchać, słyszeć/usłyszeć, podsłuchiwać/podsłuchać, kodować/zakodować, przekazywać/przekazać, telefonować/zatelefonować, dzwonić/zadzwonić, porozumiewać się/porozumieć się, dowiadywać się/dowiedzieć się, informować /się/ - poinformować /się, zakazywać/zakazać, rozkazywać/rozkazać, wołać/zawołać, podawać/podać, nadawać/nadać, powiadamiać/powiadomić, opowiadać/opowiedzieć, zamawiać/zamówić, odmawiać/odmówić, umawiać się/umówić się, mówić/powiedzieć, rozmawiać/porozmawiać, głosić/ogłaszać, podpisywać/podpisać, czytać/przeczytać, uczyć/nauczyć, krzyczeć/krzyknąć are used.

tłumaczyć

komu? kogo?
co? z czego? na co?
t., żeby...

wy-
prze- tłumaczyć

e.g.: Sierżant wytłumaczył nam rozkaz kapitana.

Długo tłumaczyła syna.

Janina tłumaczy z rosyjskiego na angielski.

pisać

komu? do kogo? dla kogo?
co? o czym?
p., że...

napisać

e.g.: Adam pisze nowy artykuł.

Nowak pisał dla "Expressu."

Joanna wcale do mnie nie pisze.

Wiele pisali o ostatniej wojnie.

Żona napisała, że nie przyjedzie.

odpisywać

komu?
na co?

odpisać

e.g.: Andrzej odpisał ojcu na list.

zapisywać

co?

zapisać

e.g.: Dokładnie zapisywał wszystkie dane.

dyktować

komu?
co?

podyktować

e.g.: Podyktował nam ważne informacje.

Teresa długo dyktowała.

notować

co?

zanotować

e.g.: Zanotowałem wszystko.
Bardzo szybko notował.

szyfrować

co?

rozszyfrować

e.g.: Rozszyfrowaliśmy ważne informacje.

objaśniać

komu? kogo?
co? do czego? o czym?

objaśnić

e.g.: Kowalski objaśnił uczniom zadanie domowe.

Objaśnił żołnierzy co do celu wyprawy.

słuchać

kogo?
czego? o czym?

po-
słuchać
wy-

e.g.: Słuchajcie starszego brata.

Lubię słuchać o odważnych żołnierzach.

słyszeć

o kim?
co? o czym?

usłyszeć

e.g.: Słyszę muzykę.

Wiele o nim słyszała.

Robotnicy słyszeli o zwycięstwie.

podsłuchiwać

kogo?
co?

podsłuchać

e.g.: Lubił podsłuchiwać rozmowy telefoniczne.

Często się podsłuchuje dyplomatów.

kodować

co?

zakodować

e.g.: Zakodował wszystkie informacje.

przekazywać

co?
komu? dla kogo?

przekazać

e.g.: Przekazał dla niego paczkę.
Przekażę znajomemu debre wiadomeści.

dzwonić

do kogo? na kogo?
czym? w co?
d., że...; d., aby...;

zadzwonić

e.g.: Dzwonił do nas dwa razy.

Nowak zadzwonił na portiera.

Ojciec dzwonił, że nie przyjedzie na obiad.

telefonować

do kogo? po kogo?
o czym?
t., że...

zatelefonować

e.g.: Zatelefonuję do ciebie za kilka dni.

Zatelefonowala po doktora.

Jerzy zatelefonował o tym.

Sierżant telefonował, że nie przyjdzie.

porozumiewć się

z kim?
co do czego?
w jakiej sprawie?

porozumieć się

e.g.: Prozumieliśmy się z nieprzyjacielem co do zwrotu jeńców.

dowiadywać się

od kogo? o kogo?
czego? o czym? z czego? o co?
d. się, że...

dowiedzieć się

e.g.: Czego się dowiedziałeś?

Dowiadywał się najnowszych plotek od kolegi.

Z gazet dowiedziała się o śmierci syna.

informować

kogo?
o czym?

poinformować

e.g.: Paweł poinformował pasażerów o rozkładzie jazdy.

zakazywać

komu?
czego?
z. + inf.

zakazać

e.g.: Zakazali nam wychodzić z domu.

Kapitan zakazał noszenia krótkich włosów.

Zakazali wstępu do hali produkcyjnej.

rozkazywać

komu?
r. + inf.; r., aby;

rozkazać

e.g.: Rozkazał żołnierzom, aby wyszli z okopów.

Kapitan rozkazał kopać rowy.

wołać

kogo? na kogo? do kogo? za kim?
o co? na co? do czego?

zawołać

e.g.: Długo wołała syna.
Wołali do nieznajomych o pomoc.

podawać

co?
komu?

podać

e.g.: Podano szczegóły tej sprawy.

Podał do wiadomości zmianę klimatu.

nadawać

co?

nadać

e.g.: Nadano komunikat przez radio.

powiadamiać

o czym?

powiadomić

e.g.: Powiadomili nas o przyjeździe generała.

opowiadać

komu? okim?
co? o czym?

opowiedzieć

e.g.: Opowiadała dzieciom o ojcu.

Pięknie opowiadał o wojnie

zamawiać

co?

zamówić

e.g.: Odmówili żołnierzom pomocy.

Dzieci odmawialy modlitwę.

umawiać się

z kim?
na co?

umówić się

e.g.: Umówiłem się z Beatą na kawę.

mówić

do kogo? komu?
co?
m., że...m. o czym?

powiedzieć

e.g.: Lubię rozmawiać z ojcem o wojnie.

Trochę porozmawiali o pogodzie.

głosić

co?

roz
o-głosić
wy

komu?
o czym?
g., że...

e.g.: Głoszą, że będzie wojna.

Znowu wygłosił przemówienie.

Wszyscy głoszą o zwycięstwie.

podpisywać

co?

podpisać

e.g.: Podpisał odbiór towaru.

czytać

komu?
co?

od-
prze-czytać
wy-

e.g.: Szybko przeczytała telegram.

Odczytał żołnierzom list generała.

uczyć

kogo?
czego?
u. + inf.

nauczyć

e.g.: Uczę studentów polskiego.

Jan uczy żołnierzy strzelać.

krzyczeć

na kogo?
o czym?
k., żeby...

krzyknąć

e.g.: Janusz długo krzyczał na dzieci.

Żołnierze krzyczeli o katastrofie.

Chory krzyknął, żeby mu podać wody.

COMPARISON

1. In order to compare intensity of a specific feature of two objects special constructions are formed containing comparative and superlative degrees of adjectives.

a. COMPARATIVE

N	+ być +	Adj	+ niż +	N
Nom		Comp		Nom

Example:

Jan jest wyższy niż Tomasz.

N	+ być +	Adj	+ od +	N
Nom		Comp		Gen

Example:

Jan jest wyższy od Tomasza.

b. SUPERLATIVE

N	+ Być +	Adj	+ ze wszystkich +	N
Nom		Sup		Gen

Examples:

Jan jest najmocniejszy ze wszystkich chłopców.

Jan jest najmocniejszy.

2. Comparison indicators

Such comparison indicators as jak, jakby are used to compare a feature of one object to another object. Examples:

Blady jak ściana.

Twarz miała jakby z wosku.

Krają paski i nimi jak wstążeczką przewiązują bibułę.

The preposition nad followed by a noun in Accusative marks comparison in certain stylish expressions, e.g.:

Nie znam nic milszego nad muzykę.

3. Non-prepositional Instrumental Comparative Constructions

They are found in certain written texts, e.g.:

Czupryna sterczy mu wysoką brodą.

4. In order to compare the intensity of action performed by one object to the performance by another one the constructions containing the comparative and superlative degrees are used.

a. COMPARATIVE

N	+	Verb	+	Adv	+	niż	+	N
Nom	+			Comp				Nom

Example:

Jan uczy się lepiej niż Tomasz.

N	+	Verb	+	Adv	+	od	+	N
Nom				Comp				Gen

Example:

Jan uczy się lepiej od Tomasza.

COMPARISON /cont/

b. SUPERLATIVE

N Nom	+	Verb	+	Adv Sup	+ ze wszystkich	+	N Gen

Example:

Sierżant Wałęsa najlepiej strzela ze wszystkich podoficerów.

Sierżant Wałęsa najlepiej strzela.

Identify:

1. Frequentative adjectives and adverbs.
2. Gradation of adjectives and adverbs.
   A. Regular Forms.
   B. Irregular Forms.

CONDITION

The conjunctions jeśli /jeżeli/, gdyby, as well as the noun warunek in certain expressions are used to express conditions.

1. jeśli /jeżeli/

The conjunction jeśli /jeżeli/ opens up conditional sentences, justifying something, e.g.:

Wpadnę do was, jeśli zdążę.

JESLI...TO

Jeżeli nie spełnisz mojej prośby, to się pogniewamy.

The personal endings of the past tense /-m, -śmy, ście/ or the endings of the conditional mood /-by, -bym, -byśmy, -byście/ can be added to the conjunction jeśli:

jeślim, jeśliśmy, jeśliście
jeżelim, jeżeliśmy, jeżeliście

jeśliby, jeślibym, jeślibyśmy, jeślibyście
jeżeliby, jeżelibym, jeżelibyśmy, jeżelibyście

Examples:

Jeślibyśmy słyszeli o tym, to was zawiadomimy.

Jeśliśmy kupili samochód, to musimy go naprawiać.

2. GDYBY

The conjunction gdyby starts sentences denoting a possibility or an unfullfilled condition of realization of the content in the other clause of the sentence. Examples:

> Gdyby mógł, uciekłby stąd co prędzej.
> Gdyby nie ona, przyszłabym wcześniej.
> Gdybyś chciał, ptrafiłbyś to zrobić.

3. WARUNEK

...pod warunkiem, że...
...z tym warunkiem, że...

> Naprawimy kontakty pod warunkiem, że odsuniecie meble.
>
> Pokażę ci ten artykuł z tym, że nie powiesz o tym nikomu.

CONTRAST

The conjunctions a, ale, lecz and the preposition przy are used to express contrast.

A

Examples:

Ma dopiero trzydzieści lat, a wygląda na pięćdziesiąt.

My mamy czas, a oni mają pieniądze.

ALE

The conjunction ale is placed in the beginning of a contrastive clause.

Examples:

Położył się do łóżka, ale nie spał.

Wszedł do pokoju, ale nie chciał usiąść.

LECZ /bookish/

The conjunction lecz expresses contrast or a contrastive presentation of content of connected sentences or their parts. Examples:

Był niski, lecz dość zgrabny.

NIE TYLKO...LECZ

Kochała nie tylko matkę, lecz także braci.

It appears also in conflicting sentences, in which the first part is negated, e.g.:

To nie moja, lecz twoja sprawa.

CONTRAST /cont/

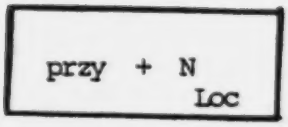

The preposition przy followed by a noun in Locative. Example:

...przy wszelkich wadach składał dowody
niezwykłej inteligencji...

STRUCTURAL CHART

DESCRIPTION

ADJUECTIVAL MODIFIER								
Type								
Color	Size	Weight	Height	Surface	Texture	Temp	Appearance	Psychol. Value
biały żółty	duży mały	lekki ciężki	wysoki niski	gładki	tłusty chudy	gorący ciepły	ładny brzydki	miły zły

NOUN PHRASE		
Non-Prepositional		
	Case	Example
	Genitive	gałąź akacji

Prepositional		
Preposition	Case	Example
z	Genitive	kolega z wojska koszyk z plastyku
u	"	palec u nogi
od	"	szmatka od kurzu
do	"	maszyna do pisania
dla	"	film dla dzieci
bez	"	suknia bez rękawów
w	Accusative	suknia w groszki
na	"	torba na ryby krople na serce
z	Instrumental	zegar z kukułką karafka z wodą
w	Locative	kobieta w okularach mleko w proszku
o	"	kot o dużych oczach
na	"	obuwie na gumie żur na mięsie

SEMANTICAL DESCRIPTION
DESCRIPTION

Several types of modifiers are used to describe an object. The simplest way of noun modification is achieved by attaching an adjective to the noun; certain noun phrases also constitute modifiers.

I. Adjectival Modifier

Adjectives agree in gender, number and case with the noun they modify. Adjectives describing a noun can refere to its:

1. color /biały, czarny, zółty, zielony, niebieski/, e.g.:

   Maria ma żółty samochód.

2. size /mały, duży, średni/, e.g.:

   Kupiliśmy dużą kanapę.

3. weight /ciężkki, lekki, szczupły, cienki/, e.g.:

   Tam są ciężkie karabiny.

4. height /wysoki, niski/, e.g.:

   Zasalutowali niskiemu kapralowi.

5. surface /gładki, chropowaty/, e.g.:

   Jedliśmy na gładkim stole.

6. texture /tłusty, chudy/, e.g.:

   W sklepie był tylko tłusty ser.

7. temperature /zimny, gorący, ciepły, chłodny, lodowaty/, e.g.:

   Żołnierze spali w zimnych pokojach.

8. appearance /ładny, brzydki, przystojny, zniszczony, podarty/, e.g.:

Nowicki nosił podarte buty.

9. psychological value /miły, niemiły, przyjemny, opryskliwy/, e.g.:

Rozmawialiśmy z miłym człowiekiem.

II. Noun phrase

A. Prepositional

z u od do bez dla	+ Noun	Genetive

1. In certain contexts the prepositions z, u, od, do, bez, dla followed by a noun in Genetive form modifiers. Noun phrases containing these prepositions describe a given object in the following way:

a. z

-informs about a biographical element of a given person;

kolega z wojska
przyjaciel ze szkoły
znajomy z wczasów

Example:

Waldek był jego znajomym ze studiów.

-names substance of a given object;

z plastyku	ze złota
z płótna	z mąki
z metalu	z żelaza

Example:

Postawiłem sobie szałas z długich snopów suchej wikliny. PNW

b. u

- identifies an entity which constitutes a part of a given object;

palec u nogi
klamra u pasa

Example:

Suknię jej zdobiła duża klamra u pasa.

c. od

-points out to a characteristic feature of a given object;

nauczyciel od gimnastyki
szczoteczka od rzeczy
szmatka od kurzu

Example:

Studenci rozmawiali z nauczycielem od angielskiego.

-describes an object by locating it;

wejście od tyłu
pokój od ulicy
mieszkanie od frontu
balkon od podwórza

Example:

Wejście od frontu było zamknięte.

-identifies protective function of a given object;

okulary od słońca
tabletki od bólu głowy
płaszcz od deszczu

Example:

Nosili okulary od słońca.

d. do

Identifies performative function of a given object or person -

kocioł do bielizny	dziewczyna do dzieci
maszyna do pisania	panna do towarzystwa
filiżanki do kawy	
klucz do konserw	

Example:

Chciałbym sobie kupić taki kociołek do gotowania wody i w ogóle. PNW

e. dla

Characterizes a given object by informing about its recipient -

film dla dorosłych

szpital dla dzieci

miejsce dla inwalidy

Example: W grudniu ukończono budowę sanatorium dla dzieci.

f. bez

Identifies absence of an element characteristic to a given object -

suknia bez rękawów

koszula bez kołnierza

ubranie bez podszewki

Example:

W sklepie były pończochy bez szewka.

DESCRIPTION

w / na	+	Noun	Accusative

2. The prepositions w and na are used in Accusative constructions to describe an object:

a. w

Identifies a pattern of a fabric -

suknia w groszki
ubranie w paski
bluzka w cętki

Example:

Obok kierowcy postawiły torbę podróżną, niebieską w białą kratę. EW

b. na

- describes tools used to perform certain functions -

torba na ryby
szufelka na śmieci

Example: Postanowiono łapać starego siatką na motyle. PNW

- names certain drugs -

krople na serce
proszki na żołądek

Example:

Nie brał tabletek na nadciśnienie.

z + Noun $_{\text{Instrumental}}$

3. The preposition z followed by a noun in Instrumental describes a noun in the following way:

- emphasizes certain features of a given object;

burza z piorunami

deszcz z gradem

Example:

Padał deszcz z gradem.

- identifies an additional element of a given object;

zegar z kukułką

kawa z koniakiem

dworek z ganeczkiem

barszcz z uszkami

Example:

To na pewno ta wielka siedziba z młynem.

PNW

- identifies content of a given object;

pudełko z kremem

karafka z wódką

Example:

Premier odwiedził również załogi w potężnej bazie przeładunku rudy, która wkrótce będzie mogła przyjąć pierwsze pociągi z radzieckim surowcem.

Ż Wol.

DESCRIPTION

w o na	+	Noun	Locative

4. The prepositions w, o, na followed by a noun in Locative are used to describe an object.

a. w

This preposition is used to identify:

- an element of personal clothing;

w spodniach	w okularach
w sukni	w kapeluszu
	w furażerkach

Example:

Za chwilę przebiega obok mnie jakiś mężczyzna w dresach. Prz.

- frame of an object;

w oprawie
w ramie

Example:

Siwy pysk był cały w kudłach.
PNW

- color

suknia w białym kolorze
ubrania w różnych kolorach

Example:

Nosił kapelusz w brązowym kolorze.

- shape

cukier w kostkach
mleko w proszku

Example:

Na obiad kupiliśmy zupę w kostkach.

- technical description

w ósemce
w szóstce
w dwóch tomach

Example:

Niedawno ukazał się "Słownik języka polskiego"
w dwóch tomach.

- substance

w drzewie
w marmurze
w brązie

Example:

Jan rzeźbił <u>w marmurze</u>.

b. <u>o</u>

This preposition is used to form expressions describing characteristic features of people, animals and objects;

dziewczyna o zielonych oczach
parobek o krótkim karku
książka o pozaginanych rogach

Example:

Strzelec Wąs jest krępym <u>parobkiem
o krótkim karku i ciężkiej, kulistej
głowie.</u>
PNW

c. na

This preposition is used to describe:

- additional elements of clothing;

pantofle na francuskim obcasie
spódniczka na szelkach
szlafrok na jedwabnej podszewce

Example:

Dzieci noszą obuwie na gumie.

- characteristic elements of furniture and vehicles;

powozy na gumach
krzesło na biegunach
fotel na kółkach

Example:

Chorego wieziono w łóżku na kółkach.

- distinguishing elements of meals and drinks;

rosół na drobiu
barszcz na grzybach
żur na mięsie

Example:

Odsunął talerz z grochówką na boczku.

B. Non-Prepositional

Certain objects are described by nouns in non-prepositional Genetive constructions;

gałąź akacji	prawidła gry
ślady wojny	gest zniecierpliwienia
tło nieba	czasy okupacji

Example:

Wszyscy chcieli rozmawiać z bohaterem dnia.

DIRECTION

The preposition na followed by a noun in the Accusative case is used in order to communicate about the direction of a motion. In this category we find:

a. geographical localities -

na Kraków	na Stany Zjednoczone
na Warszawę	na Kubę
na Berlin	na Niemcy

Examples:

Niemcy najechali na Francję w 1940 roku.

Po drodze minęliśmy pociąg jadący na Kraków.

b. directions -

na północ	na północny wschód
na południe	na północny zachód
na wschód	na południowy wschód
na zachód	na południowy zachód

Examples:

Trzecia kompania strzelecka ruszyła na północ.

Dzień i noc armia maszerowała na zachód.

GOAL

It is an internal motive, aim to obtain a certain object or state, or an inclination to perform a certain task. The goal category is expressed in Genetive, Accusative, Instrumental and Locative constructions.

1. The preposition dla is followed by a noun in Genetive constructions. The noun denoting a goal designates a person /dla ojca, dla Krystyny/ or an abstract idea /dla przyjemności, dla ojczyzny/.

dla + N Gen

N - person
abstract idea

Examples:

Urządziliśmy wycieczkę dla dzieci.
Kupił synowi samochód dla zabawy.

2. The prepositions na and po followed by a noun in Accussative are used to express a goal.

na + N po Acc

a. na + N (Acc)

N - event /na rysunki, na spacer, na wykład/
consumption products /na piwo, na kawę/

Examples:

Jan pojechał na wykład.
Do "Radosnej" często chodziliśmy na kawę.

b. po + N (Acc)

N - concrete object

This construction is used after verbs of motion /chodzić-iść, jeździć-jechać/ as well as such verbs as słać/wysłać, sięgać/sięgnąć. Examples:

Tadeusz pobiegł po papierosy.

Sięgnął do szuflady po pistolet.

Certain abstract nouns appear after the verb przychodzić/przyjść /przychodzić po radę, przychodzić po pomoc/. Example:

Jan przyszedł do ojca po pomoc.

3. The prepositions z and za followed by a noun in Instrumental are used to express goal.

a. z + N (Instr)

N - event /z odczytem, z wykładem, z życzeniami/

The preposition z and a noun designating a planned event follow a planned event in this semantic category. Example:

Profesor przyjechał do Gdańska z wykładem.

b. za + N
Instr

The preposition za followed by a noun in Instrumental appears when the designate is:

- a goal of search in different places /za pracą, za grzybami, za sprawunkami/, e.g.:

Długo rozglądał się za pracą.

- a subject of such emotional feelings as sympathy, despair, sadness /tęsknić za wiosną, szlochać za ukochaną, szaleć za artystami/, e.g.:

Dzieci tęskniły za matką.

4. w + N
Loc

Sometimes goal is expressed by the use of a preposition w followed by a noun in Locative /w ważnej sprawie, w trosce, w interesie/, e.g.:

W interesie rodziny zawarł umowę z Nowakiem.

MORPHOLOGICAL COMPONENT

1. Nouns

   a. Cases: Genetive
   Instrumental
   Locative

   b. Number: Singular
   Plural

   c. Type: Inanimate, Animate /persons/

2. Prepositions:

dokoła /dookoła/	nad /ponad/	na
koło	pod	po
obok	przed	przy
u	za	w
wśród	poza	
wzdłuż	między	

3. Adverbs:

tu
tutaj
tam
gdzieś
gdziekolwiek
nigdzie

4. Verbs:

być
znajdować się
mieszkać
leżeć

STRUCTURAL CHART

L O C A T I O N

ADVERBIAL PHRASE			
Type	Definite	Indefinite	Negative
Example	tu tutaj tam tamtędy tędy	gdzieś gdziekolwiek	nigdzie

NOUN PHRASE		
Non-Prepositional		
	Case	Example
	Instrumental	miejscami

Prepositional		
Preposition	Case	Example
u	Genetive	u krawca u wyjścia
koło	"	koło bramy
obok	"	obok ściany
wśród	"	wśród drzew
wzdłuż	"	wzdłuż muru
dokoła	"	dokoła domu
nad	Instrumental	nad domem
/ponad/	"	ponad chmurami
pod	"	pod podłogą
przed	"	przed domem
za	"	za domem
poza	"	poza miastem
między	"	między ławkami
w	Locative	w domu
na	"	na kolanach
przy	"	przy ojcu
po	"	po domach

SEMANTICAL DESCRIPTION

LOCATION

Question

Gdzie?

W którym miejscu?

Response

I. Adverbial

A. Definite

tu

tutaj

tam

tamtędy

tędy /ROUTE/

Examples:

Mieszkali tam już dziesięć lat.

Tamtędy codziennie jeździł pociąg.

B. Indefinite

gdzieś

gdziekolwiek

Examples:

Gdzieś powinny leżeć buty.

Gdziekolwiek pojedziesz, myślami będę z tobą.

II. Noun Phrase

A. Non-Prepositional

In order to identify a route of an object in motion a non-prepositional instrumental construction is used.

Frequentative phrases:

polem

lasem

miejscami

Examples

Miejscami padało.

Szliśmy doliną.

Double Semantic Function

In certain sentences this construction expresses not only route, but also means of accomplishing an action. Examples:

Jan wyskoczył oknem.

B. Prepositional

u koło obok wśród wzdłuż dokoła /dookoła/	+	Noun	Genetive

Location of a given object in relation to another object is expressed by a construction consisting of prepositions u, koło, obok, wśród, wzdłuż, dokoła /dookoła/ followed by a noun in Genetive.

u	+	Noun	Genetive

1. Pronoun u followed by a noun designating a person in Genetive indicates a place which is used by that person . Fre

Frequentative phrases:

u rodziców
u znajomych
u ojca
u krawca
u kolegi

In a location structured in this manner:

a. an action can be taking place, e.g.:

Dobrze bawiliśmy się u naszych przyjaciół.

b. something can be located, e.g.:

Klucze znajdują się u dozorcy.

c. certain public services can be performed, e.g.:

U szewca pracowało kilka osób.

Pronoun u followed by a name of a locator in Genetive indicates that near that location an action is taking place or something is located. In this sense preposition u connects mainly with the names of entrances, exits, and rear parts of various objects.

Frequentative phrases:

u drzwi

u wylotu

u bramy

koło + Noun Genetive

2. Preposition koło followed by a noun in Genetive establishes location of one object in the vicinity of another.

Frequentative phrases:

koło Warszawy

koło biurka

koło domu

koło ojca

Example:

Kiedy przechodziłem koło młyna, koguty głośno piały.

obok + Noun Genetive

3. Preposition obok followed by a noun in Genetive indicates the location of an object or of an action in close proximity to the locator.

Frequentative phrases:

obok ławki

obok tapczanu

obok matki

Example:

Podszedłem i stanąłem nic nie mówiąc
obok pani.

wśród + Noun Genetive

4. Preposition wśród is followed by a noun in Genetive which designates certain space consisting of identical elements placed closely to each other.

Frequentative phrases:

wśród drzew
wśród kwiatów
wśród obcych

Example:

Posuwam się wolno wśród krzaków i
drzewek, bo widzę przez nie jakieś
wielkie drzewa.

wzdłuż + Noun Genetive

5. Location of one object in a parallel position to another is expressed by the preposition wzdłuż followed by a noun in Genetive.

Frequentative phrases:

wzdłuż brzegu
wzdłuż rzeki
wzdłuż szosy

Example:

A już z masówki wysypywali się ludzie
i biegli wzdłuż żużlowanej drogi.

dokoła dookoła	+	Noun	Genetive

6. Noun phrase containing preposition dokoła /dookoła/ informs that the located object surrounds the locator.

Frequentative phrases:

dokoła domu
dookoła parku
dokoła miasta

Example:

Postawiłam je dookoła szałasu.

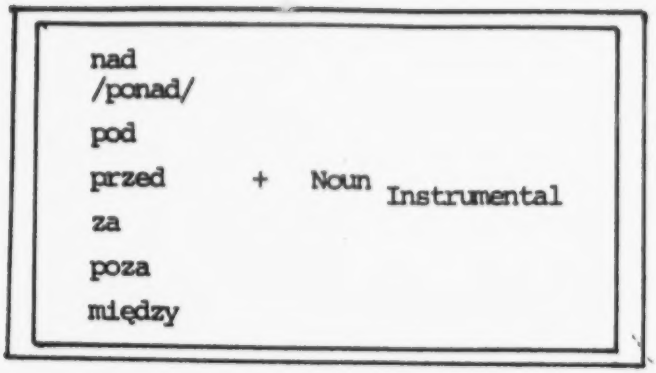

Location of an object in relation to another object is expressed by a construction consisting of the prepositions: nad /ponad/, pod, przed, za, poza, między followed by a noun in Instrumental.

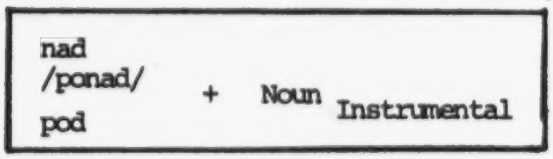

The prepositions nad and pod share various common features, and one contrastive feature. Both indicate a location of an object in the vicinity of a locator. Preposition nad indicates the location of an object in the vicinity of the upper wall of the locator, while the preposition pod establishes the location of an object in the vicinity of a lower wall of the locator. Spatial relation expressed by the prepositions nad and pod indicates a lack of contact between a located object and its locator.

NAD

Frequentative phrases:

nad chmurami
nad głowami
nad dachem

Example:

Robiło się coraz widniej od ukrytego
nad dachem księżyca.

POD

Frequentative phrases:

pod stołem
pod skałami
pod obrusem

Example:

Kot leżał pod kanapą.

PONAD

This stylistic variant of the preposition nad is sometimes used when the locator is a large object.

Example: Samoloty wznosiły się wysoko ponad chmurami.

przed / za + Noun Instrumental

2. The prepositions przed and za share various common features and one contrastive feature. They do not inform exactly about the distance between the object and the location.

przed + Noun Instr.

a. The prepositions przed we use when the object is located in the front area in relation to the locator.

Frequentative phrases:

przed kościołem
przed sklepem
przed oknami

Example:

Kierowca stał przed samochodem.

za + Noun $_{\text{Instr.}}$

b. The preposition za is used when the object is located behind the locator.

Frequentative phrases:

za cmentarzem
za miastem
za płotem
za drzewami

Example:

Pracuję w sklepie na Marszałkowskiej,
niedaleko za Placem Unii.

poza + Noun $_{\text{Instrumental}}$

3. The preposition poza followed by a noun in Instrumental indicates the area in which the object is not located.

Frequentative phrases:

poza szkołą
poza domem
poza Krakowem
poza fabryką

Example: Wczoraj spotkałem majstra poza fabryką.

między + Noun $_{\text{Instrumental}}$

4. The preposition między appears when the located object is between two or more locators of the same or of different types.

Frequentative phrases:

między domami
między drzewami
między ludźmi
między szkołą a parkiem

Example: Dostrzegłem, że między parowozem a rzędem wagonów jest jeden dłuższy, opancerzony.

The prepositions nad, pod, przed, za, poza, między followed by a noun in Instrumental not only indicate a location, but in certain contexts, designate an area of a moving object.

Frequent phrases:

nad miastem
pod kanapą
przed domem
za kościołem
poza Warszawą
między drzewami

Examples:

Samolot latał nad miastem.
Kot chodzi pod kanapą.
Dzieci biegały przed domem.
Za kościołem panował ruch.
Scigaliśmy się poza Warszawą.
Spacerowaliśmy między drzewami.

na w przy po	+	Noun	Locative

The prepositions na, w, przy and po followed by a noun in Locative are used to express the location of a given object.

na	+	Noun	Locative

1. The preposition na followed by a noun in Locative functions in the following manner:

A. alongside of the preposition w

The prepositions na and w designate contrastive locations of a located object in relation to the locator. The preposition na designates the location of an object on the surface of a locator /na stole, na głowie, na skrzyni/, on the other hand, the preposition w allows to determine a location inside of a locator /w stole, w skrzyni, w głowie/.

B. as a variant of the preposition w

The located object occupies a part of the locator /na poczcie, na Kubie/.

Semantic requirements condition to a large degree the use of the preposition na. Flatness is an essential feature of the locators. When the located object occupies a part of the locator the following groups of words require the use of the preposition na:

a. wide open spaces -

na pustyni
na łące
na ziemi
na plaży

Example:

Spotkaliśmy się na polanie w pobliżu drogi.

b. proper names of regions -

na Mazowszu
na Kurpiach
na Podhalu
na Polesiu
na Ukrainie
na Białorusi

Example:

Spędziliśmy święta na Podhalu.

c. parts of buildings -

- upper parts

na poddaszu
na dachu
na górze

- stories

na parterze
na piętrze

- parts coming out of the main bloc

na ganku
na werandzie
na tarasie

Examples:

Mieszkaliśmy na poddaszu.

Spotkali się na piętrze.

Basia piła kawę na werandzie.

d. vehicles

na okręcie
na statku
na łodzi

Example:

Na statku było już dużo ludzi.

e. certain institutions like dworzec, uniwersytet, stacja, poczta -

na dworcu
na uniwersytecie
na stacji
na poczcie

Example:

Kowalska pracowała na uniwersytecie.

f. parts of town, streets -

na Jeżycach	na Prusa
na Górczynie	na Kossaka
na Wildzie	na Głogowskiej

Example: Nowicka dawno już mieszkała na Wildzie.

g. islands and peninsulas -

na Madagaskarze
na Helu
na Cejlonie

Example:

Spędzili wakacje na Helu.

h. directions -

na wschodzie

na zachodzie

na północy

na południu

Example:

Fabryka Wyrobów Skórzanych znajdowała się na południu Polski.

w + Noun Locative

2. The preposition w followed by a noun in Locative indicates that a located object occupies a part of the area designated by the locator. Among the locators resembling containers we distinguish:

a. institutions -

w kościele

w sądzie

w szkole

Example:

W szkole panował ruch.

b. human and animal shelters and their parts -

w kuchni

w oborze

w kącie

Example:

Wszyscy już siedzieli w jadalni.

c. street vehicles -

w samochodzie

w tramwaju

w autobusie

Example:

W Nysie siedziały cztery osoby.

d. various wrappings and household containers -

w paczce	w szklance
w torebce	we filiżance
w worku	we wiadrze

Example:

W pudełku była biżuteria.

e. furniture -

w szafie
w łóżku
w biurku

Example:

Koszule były w komodzie.

All locators which appear in a form of a substance also require the preposition w -

w ziarnie	w mleku	w powietrzu
w mące	w zupie	w tlenie
w ziemi	w winie	w próżni

Example: Duże kawałki mięsa pływały w zupie.

The following geographical locators require the use of the preposition w:

a. parts of the world -

w Europie
w Ameryce
w Afryce

Example:

Po wojnie zamieszkali w Ameryce.

b. countries -

w Anglii
w Niemczech
w Polsce

but: na Węgrzech

Example:

Wielu Polaków nadal mieszka w Rosji.

c. localities -

w Poznaniu
w Szczecinie
w Błotnicy

Example:

Jan umarł w Bydgoszczy.

d. Polish mountains in Singular and Plural and foreign mountains in Plural -

w Tatrach
w Karkonoszach
w Beskidach

w Himalajach

Example:

W Sudetach było pięknie.

e. administrative and topographical units -

w powiecie
w gminie
w okręgu

Example:

Jola pracowała w Miejskiej Gminie Narodowej.

przy + Noun Locative

3. The preposition przy followed by a noun in Locative indicates a spatial relation, in which the located object is in the immediate vicinity of the locator.

Frequentative phrases:

przy stole	przy ojcu
przy czołgu	przy dzieciach
przy drzwiach	przy boku

Example:

Nowak stanął przy tablicy.

Double semantic function

In certain expressions the construction consisting of the preposition przy and a noun in Locative allows to express a location and a tool or an object of an action simultaneously: przy maszynie, przy ziemniakach, przy praniu.

Example:

Człowiek musi tu siedzieć przy biurku
jak przykuty.

po + Noun Locative

4.The preposition po followed by a noun in Locative functions in the expressions indicating:

a. space, background, terrain affected by an action in various places simultaneously or consecutively -

po ziemi

po obozie

po kraju

Example:

Po niebie płynęły chmury.

b. parts of the body or clothing exposed to an action -

po chełmie

po głowie

po karkach

po kieszeniach

Example:

Słowo daję, że mróz mi przeszedł po plecach chociaż wiedziałem, że nie nabite.

c. the route, direction of an object in motion -

po orbitach

po Dniestrze

po linii prostej

Example:

Dookoła słońca krążą planety po orbitach.

d. various places of the same type where given objects are located in an unplanned manner -

po kątach

po rowach

po pokojach

Example:

Dziś wszyscy biegali po sklepach.

e. various places or persons located in various places gradually affected by an action -

po domach
po krewniakach
po sąsiadach

Example:

Po domach powoli zapalały się światła.

f. carious sides of a locator where an action is taking place -

po wierzchu
po stronie
po rogach

Example:

Po jednej stronie stały domy mieszkalne,
po drugiej zaś koszary oddzielone murem.

MANNER

Manner, in which an action is performed, can be expressed in adverbial and noun phrases.

Question:

Jak?
W jaki sposób?
Jakim sposobem?

Response:

I. Adverbial

Frequentative contrastive pairs:

wesoło - smutno
ciemno - jasno
trudno - łatwo
lekko - ciężko
szybko - wolno
dobrze - źle
wysoko - nisko
brzydko - ładnie

Adverbial phrases describing manner are usually preceeded by such action verbs as: strzelać/strzelić, uczyć się/nauczyć się, pracować, prowadzić, bawić się/zabawić się.

Examples:

Jan ciężko pracuje.

Nowak dobrze liczy.

II. Noun phrases

A. Non-Prepositional

The idea of manner expressed in form of the Instrumental case refers to:

1. tone of voice

Frequentative phrases:

basem	rozkazującym tonem
sennym głosem	barytonem
szeptem	

These phrases are usually preceeded by such communication verbs as:

mówić/powiedzieć
opowiadać/opowiedzieć
rozmawiać/porozmawiać

Examples:

Rozmawialiśmy szeptem.
"Spij! - powiedziała matka sennym głosem.

2. manner of motion

Frequentative phrases:

rządkiem
tłumem
wolnym krokiem
parami
czwórkami
grupami

These expressions usually follow such verbs as:

chodzić/iść/pójść
maszerować/pomaszerować
spacerować

Examples:

Dzieci szły parami.
Delegaci maszerowali wolnym krokiem.

3. manner of conveying information

Frequentative phrases:

obiegiem	telegramem
depeszą	lotniczą

Examples:

Wiadomość nadaliśmy telexem z Nowego Jorku.

B. Prepositional

The preposition z followed by a noun in Instrumental is used to designate manner in which an action is carried out. This preposition allows to express:

1. psychological emotions accompanying an action

Frequentative phrases:

z obrzydzeniem
z płaczem
ze śmiechem
ze złością
ze zdziwieniem
z wyrzutem
z ubolewaniem

Example:

- Ale i on nie winien - rzekł jakby ze zdziwieniem.
PNW

2. physical circumstances

Frequentative phrases:

z hałasem
z zadziwiającą siłą
z wielką szybkością

Example:

Zaparł się i okno z hałasem zwaliło się w szparę.
PNW

Manner, in which a given action in carried out, is found in a construction consisting of the prepositions w and o followed by the Locative case.

1. W

Frequentative phrases:

w pośpiechu
w biegu
w locie
w roztargnieniu

Example:

Szedł w podskokach przywitać się z pannami.

2. O

Frequentative phrases:

o wodzie
o kuli

Example:

Żyli o chlebie i wodzie.

MEANS

A noun designating means through which a given action is conducted appears in a non-prepositional construction in Instrumental. The designates can refer to:

1. natural elements /ogniem, wodą, powietrzem/, e.g.:

Ogniem wytrzebili las.

2. animals used in the field work, e.g.:

Zaorał pole koniem.

3. communication

A. means of transmitting messages /telexem, telefonem, pocztą zwykłą, obiegiem, expressem/, e.g.:

Wiadomość przekażemy telexem.
Nadała list lotniczą.

B. means of transportation /samochodem, pociągiem, samolotem, tramwajem, autobusem/, e.g.:

Do Szczecina pojedziemy pociągiem.

MODALITY

MODAL FEATURES

PERMISSION

móc

móc + inf.

móc + inf. + d.o.

-e.g. Możesz zobaczyć dziecko.

ABILITY

można

można + inf.

można + d.o.

-e.g. Czy można zapalić papierosa?

The agent is not mentioned

NECESSITY

trzeba it is necessary, one must

trzeba + inf

trzeba + inf + d.o.

-e.g. Trzeba myć okna.

The agent is not mentioned.

powinienem powinna-m we should, ought

-eś -eś -ś

powinni-śmy powinny-śmy

-ście -ście

- -

powinno się-one ought, one should

OBLIGATION

należy

należy + inf.

+ d.o.

-e.g. Należy myć ręce.

OBLIGATION CONT.

wypada

wypada + inf.

+ inf. + d.o.

-e.g. Wypada nam się przywitać.

MIEć to be to, to be supposed to, to be expected to

mieó + inf.

mieó + d.o.

-e.g. Mam napisać list.

MUSIEć to have to, must

musieć + inf.

musieć + inf. + d.o.

-e.g. Muszę uczyć się polskiego.

87

V E R B

TRANSITIVE

INTRANSITIVE

REFLEXIVE

Phonological Changes

Consonantal Change:

b-b′	ł-l
p-p′	g-dz, ż
m-m′	
w-w′	k-c, cz
f-f′	ch-sz, ś
d-dź	h-ż
t-ć	k-k′
s-ś	g-g′
z-ź	
n-ń	

Vocalic Change:

e-o

e-a

o-ó

ę-ą

ASPECT

IMPERFECTIVE

PERFECTIVE

MOTION

Motion is expressed by the verbs of motion. The verbs of motion have two sets of forms in imperfective aspect: frequentative and definite verbs. The table below presents the verbs of motion.

IMPERFECTIVE		PERFECTIVE
Frequentative	Definite	
chodzić	iść	pójść
jeździć	jechać	pojechać
biegać	biegnąć/biec	pobiec
latać	lecieć	polecieć
nosić	nieść	ponieść
wozić	wieźć	powieźć
pływać	płynąć	popłynąć

MOTION

przy-	do	na
w-	do	na
wy-	z	od
prze-	przez	
od-	od	z
do-	do	
s/z/	z	na
pod-	pod	do
o/b/-		
za-	do	na

DO — OD

PRZY — OD

POD — OD

do-

General meaning: to go as far as; carry; take as far as, up to a certain point, to reach. It usually refers to movements within limited space.

od-
General meaning: motion away from something. It usually refers to movement within a limited space.

przy -

General Meaning: entering, coming bringing into a place.

pod -

General meaning: to approach, to move, bring closer to, up to a certain destination.

W — WY

PRZY — WY

w -

General meaning: entering, coming, bringing into a place.

wy -

General meaning: going, carrying, taking out.

przy -

General meaning: coming, arriving at a place, bringing. It usually refers to change from absence to presence.

NA — Z /S/

na -

General meaning: destination.

z /s/ -

General meaning: /with verbs of locomotion/to go, step down, descend, to get off, step aside.

PRZE

prze -

General meaning: to move, to take from one point to another; to change location; to cross.

O/B/

o/b/-

General meaning: moving, carrying around, either to avoid something, or visiting several places in succession.

ZA

za -

General meaning: to call for a brief visit; to drop in /in passing/ to stop by.

Motion

prze- — przez + Accusative

To express the idea of crossing an object.

e.g.: Przejechali przez most.

koło + Genetive

To express the idea of passing by an object.

e.g.: Ciężarówka przejechała koło SAM-u.

pod- — pod + Accusative

To express the idea of approaching an object.

e.g.: Ciężarówka podjechała pod magazyn.

do + Genetive

To express the idea of giving a ride.

e.g.: Podwiózł żonę do szkoły.

pod + Accusative

To express the idea of getting under an object.

e.g.: Podjechaliśmy pod most.

Motion

s/z/- na + Accusative

To express the idea of reaching a certain point by descending.

e.g.: Zeszliśmy na drugie piętro.

z + Genetive

To express the idea of leaving a certain point by descending.

e.g.: Zjechaliśmy ze wzgórza.

po + Locative

To express the idea of descending on a certain surface.

e.g.: Schodziliśmy po schodach.

Instrumental

e.g.: Zjechaliśmy windą.

To express the idea of getting off a certain surface.

z + Genitive

e.g.: Zeszliśmy z jezdni.

Traktory zjechały z drogi.

Motion

w- do + Genetive

To express the idea of entering a certain object.

e.g.: Weszliśmy do domu.

na + Accusative

To express the idea of entering a certain object.

e.g.: Weszliśmy na pocztę.

To express the idea of getting on the top of an object.

e.g.: Wjechaliśmy na szosę.

To express the idea of moving upward.

e.g.: Wjechaliśmy na górę.

przy- do + Genetive

na + Accusative

To express the idea of arriving at a certain destination, coming, bringing.

e.g.: Ewa przyszła na zebranie.

W grudniu przyleciał do Krakowa.

Czy Helena przyniosła gazety?

Motion

wy- z + Genetive

To express the idea of leaving a place.

e.g.: W poniedziałek wylecieliśmy z Nowego Jorku.

od + Genetive

To express the idea of leaving a person.

e.g.: Wkrótce wyszli od doktora.

w + Accusative

To express the idea of getting into an open space.

e.g.: Młodzież wyszła w pole.

Samolot wyleciał w powietrze.

ob- Accusative

To express the idea of moving around an object.

e.g.: Obeszliśmy dom.

To express the idea of checking in numerous points of an object.

e.g.: Objechałem wszystkie stacje benzynowe.

Motion

od- od + Genitive

To express the idea of moving away from an object.

e.g.: Odchodzę od koszar.

To express the idea of leaving a person.

e.g.: Szybko odszedł od nas.

z + Genitive

To express the idea of leaving a populated area/a city, village, etc./

e.g.: Odjechał z Wrocławia o piątej.

do- do + Genitive

To express the idea of getting near a certain object.

e.g.: Doszedłem do poczty, a potem skręciłem w prawo.

za- do + Genitive

To express the idea of calling on somebody.

e.g.: Zajdź do nas w piątek.

To express the idea of dropping in a certain place.

e.g.: Zajechali do banku.

na + Accusative

e.g.: Po drodze zajdziemy na pocztę.

Motion

BY FOOT

chodzić

iść pójść

dokąd?

gdzie?

po kogo? po co?

z kim? z czym?

e.g.: Codziennie chodzę do fryzjera.

Po co tam idziesz?

Z kim pójdziemy do kina?

With reference to time expressions:

chodzić/to keep/

e.g.: Zegar dobrze chodzi.

With reference to certain idiomatic expressions:

O co chodzi?	What is the matter?
Nie o to chodzi.	That's not the question.

With reference to a certain area:

chodzić po + Locative /to walk, to pace/

e.g.: Chodził po pokoju.

With reference to clothing

chodzić w + Locative /to wear/

e.g.: Dziś Jagna chodzi w płaszczu.

With reference to another person:

chodzić z + Instrumental /to date/

e.g.: Beata długo chodziła ze Stefanem.

With reference to social gatherings:

chodzić na + Accusative

do + Genitive

e.g.: Chodzę na zebrania.

Janusz chodzi do szkoły.

With reference to transportaion:

chodzić /to run/

e.g.: Tramwaje chodzą całą noc.

Motion

wychodzić wyjść

With reference to an institution or an organization:

wychodzić z + Genitive /to leave/

e.g.: Wyszedł z wojska rok temu.

With reference to a printed matter:

/to be issued/

e.g.: Ta gazeta wychodzi codziennie.

With reference to a particular shortage:

/to be short of/

e.g.: Wyszła nam benzyna.

With reference to a release from an institution:

/to be released/

e.g.: Wyszedł z więzienia tydzień temu.

With reference to the need for a particular project or consumption:

e.g.: Wychodzi za dużo chleba.

Z tego materiału może wyjść suknia.

W tym miesiącu wyszło dużo pieniędzy.

Expressions:

wyjść z założenia	to assume
wyjść zamąż	to get married
wyjść z mody	to go out of fashion
wyjść z użycia	to go out of use
wyjść na jaw	to come out into the open
to mi bokiem wychodzi	I am fed up with it

Wchodzić — wejść

With reference to an institution or an organization:

do + Genitive /to become a member/

e.g.: Jan wszedł do tego Komitetu dwa lata temu.

With reference to an upward movement:

/to go up, to climb/

e.g.: Szybko wszedł na górę.

Nie lubię wchodzić na piętro po schodach.

Expressions:

wchodzić w szczegóły	enter into details
wchodzić w grę	come into play
wchodzić w układy	
nie będziemy w to wchodzić	we won't go into that
wchodzić do łóżka	to get into bed
wchodzić w życie	to come into force
wchodzić w skład	to be a part of

Motion

biegać

biec - biegnąć — pobiec

po co?

za kim? za czym?

dokąd?

e.g.: Pobiegł po mleko.

Pies biega za dziećmi.

Pobiegnę do sklepu.

skakać — skoczyć

po co?

do kogo?

z czym?

gdzie?

koło kogo? przed kim?

e.g.: Skocz po piwo!

Wszyscy koło niego kaczą.

Skoczył do tramwaju.

Motion

BY CONVEYANCE

jeździć

jechać — pojechać

czym?

w czym? na czym?

po kogo? po co?

za kim? za czym?

dokąd?

gdzie?

e.g. Dziś jadę do pracy tramwajem.

Cały czas ktoś za nami jechał.

Pojechał po cukier.

BY AIR

latać

lecieć — polecieć

czym?

na czym? w czym?

dokąd?

z kim?

e.g.: Poleciał samolotem do Krakowa.

Lubił latać w tym samolocie.

BY WATER

pływać

płynąć — gdzie? — popłynąć

po czym? na czym? w czym?

e.g.: Lubię pływać w morzu.

Statki płyną po rzece.

Motion

CO CARRY

nosić

nieść ponieść

kogo? co?

e.g.: Codziennie noszę do szkoły książki.

Żołnierze nieśli rannego.

With reference to clothing

+ Accusative /to wear/

e.g.: Ona nosi spodnie.

/nosić się/ to ubranie dobrze się nosi.

With reference to names and titles:

/to bear/

e.g.: On nosi tytuł doktora.

Expressions:

nosić się z zamiarem /to intend/

Jaki numer butów nosisz? /What size of shoes do you take?/

TO TRANSPORT

wozić

wieźć powieźć

kogo? co?

czym?

na czym? w czym? po czym?

e.g.: Towary wożą ciężarówką.

Wożić dziecko wózkiem

---

prowadzić poprowadzić

co?

do czego?

e.g.: Janusz dobrze prowadzi samochód.

Droga prowadziła za miasto.

NEGATION

1. A negative response to an inquiry is expressed by the particle nie.

Following a question one can provide a brief, shortened or full response.

Examples:

1. -Czy masz czas?
   -Nie.
   -Nie, nie mam.
   -Nie, nie mam czasu.

2. -Czy lubisz lody?
   -Nie.
   -Nie lubię.
   -Nie, nie lubię.
   -Nie, nie lubię lodów.

STRESS : Nie is a proclitic in syntactical relations, e.g.:

Nie zapominaj!
Nie mamy żalu!

2. USE OF DOUBLE INDICATORS OF NEGATION

Such negative words as nic, nikt, nigdzie, nigdy are preceded by the particle nie. Examples:

Nie mam nic.
Nie znam nikogo.
Nie mieszkam nigdzie.
Nie byłam tam nigdy.

3. Following negation the direct object appears in Genitive. Compare:

Piszę list.
Nie piszę listu.

Kochał żonę.
Nie kochał żony.

4. The particle nie may appear in front of:

a. VERBS

/ nie dam, nie wiedział, nie mówić, nie czekając, nie zrobiwszy, nie umyte nie znający /, e.g.:

Nie dam znajomemu nowego samochodu.

b. NOUNS

/nie ojciec, nie gazeta;

niesportowiec, niedyskrecja, nieszczęście, nietakt, nieład;
nierób, nieuk, niemowa;
nie-Polak, nie-Kaszub/, e.g.:

Nie narzeczony, a kuzyn przyjechał.

c. PRONOUNS

/nie my, nie każdy, nie ten, nie mój;
niejaki, niejako, niektóry, poniektórzy, nieco, niecoś, nieswój, niezdrów;/, e.g.:

Nie ja o tym mówiłem, a on.

d. NUMERALS

/nie dwa, nie pierwszy;
niejeden, niewiele, niewielu/, e.g.:

Dostaliśmy nie dwa czołgi, a pięć.
Niejeden jeszcze znał łacinę.

e. PREPOSITIONS

/nie do nas, nie na czas, nie od razu/, e.g.:

Nie od razu poszliśmy do Nowaków.

f. ADJECTIVES AND ADVERBS

Positive Degree Some are written together and some are separated

/nieczytelny, niepełnoletni, nieżonaty; niedobrze, nietrudno, niepodobna;
niedobry, niepospolity, niezwykły; nieinteresująco, niedowierzająco;
niesłodki, niesłony

nie wysoki, nie stary; nie grubo, nie głęboko/

NEGATION /cont/

Examples:

Jej ojciec jescze nie stary.
przedział dla niepalących.

Porucznik poczuł się niedobrze.

Comparative and Superlative Degrees Usually are written separately.

/nie gorszy, nie najlepszy;
nie dawniej, nie najszybciej, nie najłatwiej, nie najłatwiejszy/, e.g.:

Syn uczył się nie gorzej niż ojciec.

Nasz dom wyglądał nie lepiej niż ich.

Dostaliśmy nie najtrudniejsze zadanie.

f. PARTICLES

/nie lada, nie byle/, e.g.:

Nie byle kto stał nam na przeszkodzie.

NUMERALS

The numerals are used when the information regarding size, age, telephone volume, weight, length, temperature and address are exchanged.

SIZE

Nie ma już czterdziestek.
On nosi siódemkę.

AGE N + mieć + age

Jan ma dwadzieścia siedem lat.
Beata ma cztery lata.

TELEPHONE
Vocabulary: numer, wewnętrzny, kierunkowy.
Prosze zapisać numer: 515 26.
Łączę: wewnętrzny 28.
Hallo, kierunkowy 13, domowy 243 81.

TEMPERATURE

Temperature in Polish is expressed in centigrades. Vocabulary: stopnie, mróz, ciepło, plus, minus. Frequentative expressions: dwa stopnie mrozu, minus dwa stopnie, trzy stopnie ciepła, minus trzy stopnie. Examples:

Dziś temperatura wynosi 18 stopni.
Wieczorem temperatura wynosiła minus dziesięć stopni.

VOLUME

Decimal system.

Vocabulary: litr, mililitr, pół litra.

Examples:

Proszę dwa litry mleka.
Ile kosztuje litr benzyny?

NUMERALS /cont/

LENGTH

Decimal system.

Vocabulary: milimetr, centymetr, metr, kilometr, odległość, wynosić.

Examples:

Ten odcinek ma dziesięć milimetrów długości.
Odległość do Warszawy wynosi trzysta kilometrów.

HEIGHT

Decimal system.

Vocabulary: wzrost, metr, centymetr, wysokość, głębokość.

Examples:

Zygmunt ma metr sześćdziesiąt wzrostu.
Barbara ma metr pięćdziesiąt wzrostu.
Te ściany mają trzy metry wysokości.

WEIGHT

Decimal system

Vocabulary: ważyć, gram, dekagram, kilogram, tona.

Frequentative expressions: Ile to waży?
Proszę to zważyć.

Examples:

Te worki ważą po dwadzieścia kilogramów.
Sierżant waży osiemdziesiąt pięć kilo.

NUMERALS /cont/

OPERATIONS

Limited usage of the basic mathematical operations.

Vocabulary: plus /dodać/, minus /odjąć/, podzielone przez, razy /pomnożone przez/, wynosi /równa się/.

a. adding

Dwa plus dwa wynosi cztery.
Trzy dodać cztery równa się siedem.

b. subtracting

Dziesięć minus cztery równa się sześć.
Osiem odjąć dwa wynosi sześć.

c. multiplying

Dwa razy dwa równa się cztery.
Dwa pomnożone przez dwa wynosi cztery.

d. dividing

Dziewięć podzielone przez trzy wynosi trzy.

FRACTIONS
jedna druga, pięć ósmych

DECIMALS
dwie setne, sześć dwudziestych

OBJECT

It is the entity acted upon or affected by the process indicated by the verb. As a result of the action the object can be:

a. unchanged, e.g.:

Oglądali obrazki.

b. created, e.g.:

Zbudowali most.

c. destroyed, e.g.:

Zniszczyli tory kolejowe.

The object affected directly by the verb appears in Accussative after majority of the verbs, but it can also be in Genitive and Instrumental.

a. ACCUSSATIVE

Czyścimy karabiny.
Myjemy ręce.

b. GENITIVE

The object is in Genitive when only a part of it is affected or when it is affected temporarily only. Examples:

Maciej pożyczył rodzicom pieniędzy.

Kupiliśmy chleba na kolację.

PARTITIVE INDICATORS: dużo, trochę, wiele, mało, kilogram, parę and others.

OBJECT /cont./

The object also appears in Genitive after the following groups of verbs:

1. MODALS /żądać, chcieć, potrzebować/, e.g.:

Nowiccy potrzebowali mieszkania.

2. EMOTIONS /zazdrościć, skąpić, żałować, oczekiwać/, e.g.:

Nowak zazdrościł sąsiadom samochodu.

3. ACTION /szukać, uczyć, pilnować, strzec/, e.g.:

Bolek pilnował walizek.

Kapitan szukał granatów.

C. INSTRUMENTAL

The object is in Instrumental following:

1. verbs indicating commanding or ruling /gospodarować, rządzić, zarządzać, rozporządzać, administrować, dyrygować, władać, owładnąć, zawładnąć/, e.g.:

Rządzili tym krajem dziesięć lat.

2. certain reflexive verbs /objadać się, myć się, bawić się/, e.g.:

Genio lubił objadać się śliwkami.

Bawiliśmy się klockami.

ORIGIN

Prepositional Genitive and Locative constructions are used to indicate the origin of an object.

1. The preposition z is used to indicate a place of origin /z Katowic, z Francji, z Ameryki/ or a family origin /z Poniatowskich, z Kobusów/.

z + N Gen

Examples:

Irena pochodzi z Warszawy.

Barbara z Nowickich Kwiatkowska...

2. In Locative constructions the preposition po is used to indicate the acquisition source of a given object.

po + N Loc

Examples:

Po dziadku odziedziczył piękny głos.

Niedawno dostali pieniądze po stryju.

PERSONAL ACTIVITIES

czesać /się/ — uczesać /się/

co?
w co?
kogo?
czym?
gdzie
jak?
kiedy?

e.g.: Codziennie muszę czesać chorych.

Ona ładnie się uczesała.

Czasem czeszę się szczotką.

myć /się/ — umyć /się/

kogo? co?
czym?
gdzie?
jak?
kiedy?

e.g.: Antek ubi się często myć.

Umyłem się dobrym mydłem.

Helena umyła syna.

golić /się/ — ogolić /sie/

kogo? co?
gdzie?
jak? kiedy?
czym?

e.g.: Andrzej zgolił brodę.

Fryzjer dobrze ogolił Karola.

Nie lubię się golić.

PERSONAL ACTIVITIES /cont/

ubierać /się/ ubrać /się/

w co?

kogo?

za kogo? za co?

w co?

gdzie?

jak?

kiedy?

e.g.: Ona ładnie się ubiera.

Ubrałam się w długą suknię.

POSSESSION

In order to express the idea of possession either possessive pronouns are used or nouns in Nominative and Genitive cases.

Possessive pronouns

mój, moje, moja, moi, moje
nasz, nasze, nasza, nasi, nasze
twój, twoje, twoja, twoi, twoje
wasz, wasze, wasza, wasi, wasze
jego, jej, ich
swój, swoje, swoja, swoi, swoje

Examples:

Tam jest moja książka.
Co robią twoje dzieci?
Widziałem jego samochód.
Mamy swoje mieszkanie.
Rozmawialiśmy z naszą córką.
Gdzie jest wasz syn?

In the remaining constructions the owner is in:

1. Nominative

The owner in the Nominative case is followed by the possession verbs /mieć, posiadać/ and the possessed object is in the Accusative case.

Examples:

Jan ma samochód
Nowiccy posiadają willę.

2. Genetive

An owned object can appear in a sentence in any case followed by the owner in the Genetive case:

samochód ojca	pieniędzmi rodziny
domem brata	rzeczami dzieci
ogrodowi Nowickich	skarbom piratów

Examples:

Przyglądaliśmy się zegarkowi kolegi.

Kanapa Cichockich bardzo nam się podobała.

PREVENTION

1. The preposition przed followed by a noun in Instrumental indicates prevention. It appears in connection with such verbs as ostrzegać/ostrzec, chronić/uchronić, uciekać/uciec, bronić się/obronić się.

przed + N Instr

Example:

I naczelna idea: ochronić dzieci przed wszelkimi zmartwieniami i niepowodzeniami.

2. In some impersonal constructions the idea of prevention is expressed by means of the preposition z followed by a noun in Instrumental.

z + N Instr

Example:

Stróże wołają: Ostrożnie z ogniem!

QUANTITY

The concepts of Singular versus Plural are used to express number. The number is in Polish a grammatical category of all declinable parts of speech. The majority of nouns have both the singular and plural number. Some nouns however have only singular or plural number: singularia tantum and pluralia tantum.

Singular

The noun in Singular indicates that we deal with one object only /człowiek, kobieta, dziecko, koń, mapa/.

Plural

The noun in Plural indicates that we deal with more than one object /kobiety, studenci, okna, pokoje/.

Singularia Tantum

Nouns appearing in Singular only.

SUBSTANCES: woda, piasek, żelazo;

ABSTRACTS: miłość, wiara, wiedza;

COLLECTIONS: listowie, chłopstwo.

Pluralia Tantum

Nouns appearing in Plural only.

SUBSTANCES: fusy, pomyje, perfumy;

ITEMS CONSISTING OF TWO IDENTICAL PARTS: skrzypce, drzwi, spodnie, okulary;

OTHERS: imieniny, urodziny, zaręczyny, chrzciny.

QUANTITY /cont/

Quantity Indicators

1. Adverbial Quantity Indicators: dużo, wiele, parę, trochę, wiele.

They are followed by a noun in Genitive.

2. Numerals

jeden
dwa, trzy, cztery
pięć, sześć... dwadzieścia jeden

a. Syntagmatic relations between numerals, nouns and verbs.

b. Genders:

-Singular /Masculine, Neuter, Feminine/
-Plural /Masculine Persons, Non-Masculine Persons/

RECIPIENT

To indicate a recipient we utilize Nominative and Instrumental constructions.

I. NOMINATIVE

Typical verbs appearing in this context: otrzymywać/otrzymać, odbierać/ odebrać, zabierać/zabrać. A receiver can designate:

a. an animate being, e.g.:

Basia otrzymała list.

Małpa zabrała ciastko.

b. a social unit, e.g.:

Sklep przyjął towar o dwunastej.

II. INSTRUMENTAL

The idea of a recepient is expressed with the use of the preposition przed followed by a noun in Instrumental. Using this construction we indicate a receiver who evaluates, listens, appraises, e.g.:

Chyba popisywała się swoją wymownością przed nieznajomym.

In some construction recipient designates an object of high regard and respect, e.g.:

Żołnierze stali przed Grobem Nieznanego Żołnierza.

III. DATIVE

Recipient of an action appears in the non-prepositional Dative construction. This semantic category is usually grouped in the semantic fields of:

1. communication /mówić, pisać, telefonować, tłumaczyć, objaśniać, okazywać, wskazywać, pokazywać, odpowiadać, opowiadać, śpiewać, przyrzekać, obiecywać/, e.g.:

Ojciec opowiadał dzieciom o wojnie.

Napisałam dzieciom pracę domową.

2. action /dawać-dać, kupować-kupić, sprzedawać-sprzedać, pożyczać-pożyczyć, naprawiać-naprawić/, e.g.:

Wydaliśmy sierżantom rozkazy.

DESTINATION POINT

In order to inform the speaker about the destination point certain adverbial and noun phrases are used. Information about the point of destination usually appears after verbs of motion:

chodzić - iść - pójść
jeździć - jechać - pojechać
latać - lecieć - polecieć
pływać - płynąć - popłynąć

or certain verbs related to verbs of motion:

udawać się - udać się
wybierać się - wybrać się
przeprowadzać się - przeprowadzić się

Question:

Dokąd?

Response:

I. Adverbial

A. Definite

tam

Example:

Pójdziemy tam o piątej.

B. Indefinite

gdzieś
gdziekolwiek

Examples:

Jan gdzieś poszedł.

Gdziekolwiek pojedziesz, pamiętaj o kodzie.

C. Negative

nigdzie

Example:

Nowak nigdzie nie lubi chodzić.

II. Noun Phrase

Certain prepositional constructions are used to inform about the destination point.

do spod	+	noun	Genitive

1. In order to express the destination point the prepositions do and spod are used followed by the Genitive case.

do	+	Noun	Genitive

The preposition do followed by a noun in Genitive appears in the expressions which - following transformation - require the prepostion w and a noun in Locative in order to express location.

A noun in Genitive can be a designate of a:

a. place

Frequentative phrases:

do Warszawy	do tramwaju
do Polski	do pokoju
do samochodu	do więzienia
do domu	do sklepu
do szkoły	do koszar

Example:

Nowiccy powoli wsiadali do nowego samochodu.

b. person

Frequentative phrases

do ojca	do znajomych
do piekarza	do przyjaciół

Example:

Na święta pojedziemy do znajomych.

spod + Noun Genetive

The preposition spod followed by a noun in Genetive is used to express motion from under a:

a. place — spod podłogi

Frequentative phrases:

spod kanapy	spod podłogi
spod szafy	spod stołu

Example:

Dzieci wybiegły spod mostu.

b. person

Frequentative phrases:

spod kolegi	spod trupów
spod żołnierza	spod zabitych

Example:

Spod trupów wyciągnięto rannych.

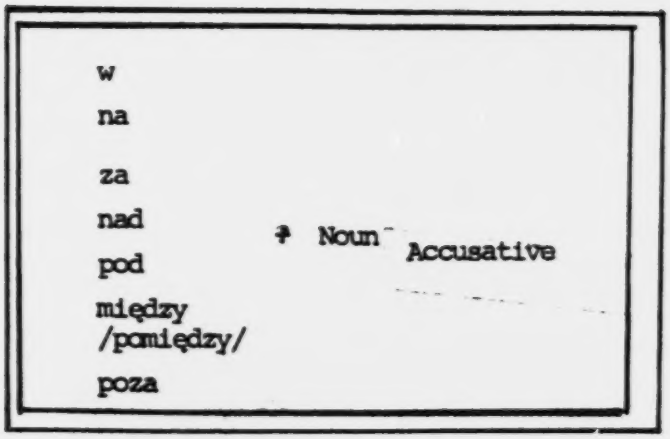

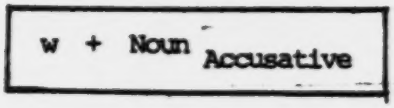

2. The preposition w followed by a noun in Accusative is used to express the destination point of certain countless objects /gęstwina, krzaki/.

Frequentative phrases:

w góry	w zarośla
w Tatry	w tłum
w Himalaje	

Example:

Na wakacje pojedziemy w góry.

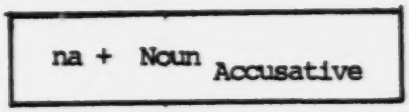

3. The preposition na followed by a noun in Accusative is used in reference to the locators which required the use of the preposition na in order to express location.

Frequentative phrases:

na pocztę	na wyspę
na stację	na boisko
na uniwersytet	na księżyc

Example:

Spokojnie płynęliśmy na wyspę.

4. The prepositions za, nad, pod, między /pomiędzy/, poza - followed by Instrumental when indicating location - are followed by Accusative when used to express the destination point.

Frequentative phrases:

za szkołę	nad miasto
za stodołę	nad chmury
poza miasto	pod podłogę
poza tereny fabryczne	pod ziemię

między drzewa
pomiędzy ludzi

Examples:

Dzieci pobiegły za dom.
Samoloty wzniosły się nad miasto.
Pojechaliśmy poza rejon szkoleniowy.
Położyliśmy papiery pod podłogę.
Mając 20 lat weszła pomiędzy ludzi.

POINT OF DEPARTURE

Question:

Skąd?

Response:

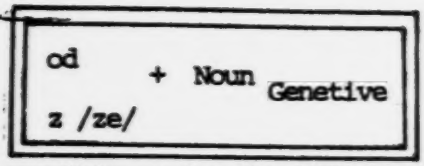

The prepositions od and z followed by a noun in Genetive are used to inform about the point of departure.

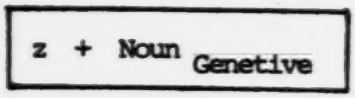

1. The preposition z and a noun in Genetive are used when expressing the idea of leaving a certain place.

Frequentative phrases:

z domu	z biur
z pracy	z baraków
z pociągu	z miast

Example:

Wyszliśmy z kina o ósmej.

2. The preposition do and a noun in Genetive are used in messages informing about:

a. moving away from a given object

Frequentative phrases:

od ściany	od budynków
od tablicy	od płotu

Example: Kowalscy oddalili się od wystawy.

b. leaving a person

Frequentative phrases:

od matki	od żołnierzy
od ojca	od mieszkańców

Example: Barbara wyszła od lekarza o piątej.

RESULT

Prepositional instrumental constructions are used to express RESULT,

Examples:

Skończyła szkołę z dobrym wynikiem, była inteligentna.

Rymował z powodzeniem, jakkolwiek nie urodził się poetą.

ROUTE

Question:

Którędy?

Response:

I. Adverbial

tędy

tamtędy

Examples:

Lepiej tędy nie jeździć.

Tamtędy ludzie nie chodzą.

II. Noun Phrase

A. Non-Prepositional

The Instrumental case is used in order to express the route category /polem, lasem, ulicą, szosą/.

Example: Tylko my szliśmy drogą, a reszta ukrywała się po lasach.

Bś Prepositional

In prepositional phrases the route category is formed by the preposition przez followed by a noun in Accusative. Using this construction we emphasize:

1. crossing a locator -

Frequentative phrases:

przez most	przez rzekę
przez jezdnię	przez pustynię

Example:

Szybko przeszliśmy przez jezdnię.

2. traversing a certain terrain

Frequentative phrases:

przez miasto	przez ocean
przez kraj	przez morza
przez pustynię	przez dalekie kraje

Example:

Pierwszego maja pochód maszerował przez miasto.

SEQUENCE

1. Sequence can be indicated by

a. Ordinal numerals /pierwszy, drugi, trzeci.../, e.g.:

Na drugi dzień pojechaliśmy do Brzezia.

b. Adverbs

wtedy
następnie
ostatecznie
później
w koncu
potem

2. Sequence of events can be indicated simply by the order of clauses, e.g.:

Wszedł do pokoju i zapalił światło.

3. Prepositional constructions

po + N Loc

In Locative constructions the preposition po allows us to express sequence in relation to:

a. PLACE /po Krakowie, po Warszawie/, e.g.:

Po Włoszakowicach jest Leszno.

b. TIME /po wtorku, po wrześniu/, e.g.:

Po dwugodzinnym oczekiwaniu przyjechało pogotowie.

c. ACTIVITY /po pływaniu, po meczu/, e.g.:

Po chodzeniu w gumiakach palce robią się białe, porowate.

Po bieganiu odpoczywaliśmy.

SEQUENCE /cont/

przed + N Instr

Sequence can also be expressed by the preposition przed followed by a noun in Instrumental, e.g.:

Przed obiadem umyliśmy ręce.

STATE

The preposition w is used to describe acondition of a given person, object of idea. It usually refers to physical /w ciąży, w bólu, w stanie ciężkim, w chorobie/, psychological /w milczeniu, w zadumie, w niepewności/, or social /w niewoli, w żałobie, w życiu małżeńskim/ conditions.

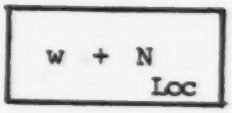

Examples:

W stanie ciężkim dowieziono go do szpitala.

W zadumie kręcił głową.

Nowak pięć lat spędził w niewoli.

SUBJECTIVITY

Ergative constructions allow to express subjective perception of the world focussing on certain physical and psychological states as well as elements.

1. PHYSICAL STATES

a. Dative

The person experiencing certain states is in Dative and it is accompanied by such adverbial expressions as mdło, słabo, zimno, gorąco, e.g.:

Matce zrobiło się słabo.

b. Accussative

When we name the specific object causing a poor disposition the person appears in Accussative the part of the body in Nominative, e.g.:

Boli mnie głowa.
Brata kłuje w boku.
Syna zamdlił papieros.

2. PSYCHOLOGICAL STATES

a. The person experiencing certain subjective feelings is in Dative and the object of these feelings is in Nominative. This type of expressions is accompanied frequently by the following verbs: zdawać się, wydawać się, śnić się, podobac się, chcieć się. Examples:

Zuzia podoba się chłopcom.

Przygody śnią się Jankowi.

SUBJECTIVITY /cont/

b. The experiencer of such psychological states as dobrze, niedobrze, źle, przyjemnie, miło is also in Dative, e.g.:

Wszystkim zrobiło się niedobrze.

3. ELEMENTS

In order to describe elements Instrumental ergative constructions are used. In these sentences noun can function as a:

a. logical subject, e.g.:

Tchnęło ciepłem i wonią.

Buchnęło żarem.

b. direct object, e.g.:

Szarpnęło drzwiami.

Rzuca statkiem.

SUBSTANCE

1. Prepositional Genitive Construction

z + N Gen

The construction consisting of the preposition z/e/ followed by a noun in Genitive is used to name the material from which a given object is made. /z drzewa, z mosiądzu, ze srebra, z marmuru/, e.g.:

W Polsce budują domy z cegły.

2. Non-Prepositional Instrumental Constructions

A substance appears after verbs denoting such physical processes as evaporating, pouring, emitting, smell /pachnieć, śmierdzieć, parować/. The designate usually is a collective noun /woda, para/. Examples:

Pachniało surową ziemią.

Parował zmęczeniem.

THEME

o + N
Loc

The preposition o followed by a noun in Locative informs about the theme, subject, or content of a message. This construction appears after nouns /ustawa o rzemiośle, książka o legendarnych bohaterach/ and after verbs /rozmawiać o sztuce, mówić o dzieciach/.

1. Nouns after which a thematic base is selected form semantic fields designating

a. various forms of communicative messages /wiadomość, raport, list, sprawozdanie, telegram, rozmowa/, e.g.:

...może zdążymy jeszcze napisać raport o tym biedaku.

...kilka suchych informacji o człowieku...

b. judicial regulations /ustawa, umowa, dekret, przepis, rozporządzenie, uchwała/, e.g.:

...umowy o wzajemnych dostawach...

...ustawy o terenowych funduszach ochrony zabytków...

c. art pieces and literary genres /film, historia, książka, opowiadanie, powieść, nowela/, e.g.:

Ukazała się ciekawa książka o Ameryce Łacińskiej.

This construction often appears in titles:

Naukowy traktat o szczęściu
Opowieść o żubrach

The element determining the type of a given piece of art is sometimes omitted in the titles, e.g.:

O studiowaniu historii
O ptakach

This construction often appears after verbs designating various communicative and thinking processes. Communicative processes are denoted by such verbs as:

opowiadać/opowiedzieć
gadać/pogadać
krzyczeć
uprzedzać/uprzedzić
zawiadamiać/zawiadomić
pisać/napisać
informować/poinformować
telefonować/zatelefonować
dowiadywać się/dowiedzieć się

Thinking processes are reflected by such verbs as:

myśleć/pomyśleć
wiedzieć
pamiętać/zapamiętać
zapominać/zapomnieć

Examples:

Było już późno i ten dobry organizator nie zapomniał o pociągu.

Myśleli o rodzicach.

Examples indicating lack of information or a refusal of information have identical structure /milczeć, nie wiedzieć/, e.g.:

Aresztowany milczał o wspólnikach, o agentach i o całej organizacji.

3. A theme can be designated by:

a. person, animal, object, e.g.:

Opowiadali: o legowisku z liści, o Zbirku, o tym ostatnim papierosie.

b. abstract idea, e.g.:

O śmierci gadasz.

c. event, e.g.:

Długo rozmawiali o ostatnim wypadku samochodowym.

Tense: The tense indicates where the action refers to the present, past, or future from the speaker's point of view.

Past

Person	Singular			Plural		Frame
	Masculine	Neuter	Fem.	Masc.or partially M.	Neuter	Feminine
1.	-łem	-	-łam	-liśmy	-	-łyśmy
2.	-łeś	-	-łaś	-liście	-	-łyście
3.	-ł	-ło	-ła	-li /persons/ -ły	-ły	

Present

Person	Singular	Plural	Frame
1.	-m. -ę	-my	
2.	-sz	-cie	
3.	--	-ą	

Future

1. SIMPLE

Present Tense endings added to the perfective form of an infinitive, e.g.:

napisać	napiszę	Jutro napiszę list.
		/Tomorrow I will write a letter./

2. COMPOUND

a. być + Past Tense	będę czytał
b. być + Infinitive	będę czytać

REFLEXIVE VERBS

VOICE

Active

Passive

MOOD

Indicative

Imperative

Conditional

SEQUENCE OF TENSES

MORPHOLOGICAL COMPONENT

1. Nouns

   a. Cases -

      Genetive
      Accusative
      Instrumental

   b. Number -

      Singular
      Plural

   c. Type -

      Inanimate

2. Prepositions

od	nad
do	przed
koło/około	z
z	w
przez	po
na	
w	
za	

3. Adverbs

wczoraj	przedtem	krótko
przedwczoraj	poprzednio	niedługo
dziś	wkrótce	długo
jutro	natychmiast	
pojutrze	zaraz	
nazajutrz	potem	
obecnie	następnie	
teraz		
późno		
wcześnie		

CONSTRUCTION CHART

TIME

ADVERBIAL PHRASE		
Point in Time	Sequence	Duration
wczoraj przedwczoraj dziś jutro pojutrze nazajutrz obecnie teraz późno wcześnie	przedtem poprzednio wkrótce natychmiast zaraz potem następnie	krótko niedługo długo

NOUN PHRASE			
Non-Prepositional	Case	Example	Function
	Genetive	pewnego dnia ósmego lipca	time point
	Accusative	godzinę	duration
	Instrumental	nocą zimą	intermittent duration
Prepositional			
Preposition	Case	Example	Function
od	Genetive	od wtorku	initial phase
do	"	do grudnia	final phase
od...do...	"	od poniedziałku do piątku	duration
koło/około	"	około tygodnia	time point
z	"	z listopada	"
przez	Accusative	przez cały wieczór	duration
na	"	na wrzesień	reservation date
w	"	w poniedziałek	time point /days/
		w godzinę	deadline
za	"	za rok	time point

/cont./

147

BEST COPY AVAILABLE

Preposition	Case	Example	Function
nad	Instrumental	nad ranem	time point
przed	"	przedświtem	"
z	"	z początkiem grudnia	initial phase
w	Locative	w jesieni	time point
po	"	po niedzieli po obiedzie	"

VOCABULARY INDEX - TIME

BASIC FORMS

Category: TIME

1. Nouns

Kalendarzowe jednostki czasu-

epoka
wiek
rok
sezony:

wiosna
lato
jesień
zima

miesiące -

styczeń	lipiec
luty	sierpień
marzec	wrzesień
kwiecień	październik
maj	listopad
czerwiec	grudzień

tydzień

dni -

poniedziałek	piątek
wtorek	sobota
środa	niedziela
czwartek	

doba
noc
godzina
minuta
sekunda

Nieokreślone jednostki czasu -

chwila
moment

2. Prepositions

do
od
koło/około
przez
na
w
z
za
nad
pod
po

3. Adverbs

wczoraj
przedwczoraj
dziś

jutro
pojutrze
nazajutrz

przedtem
poprzednio

obecnie
teraz

wkrótce
natychmiast
zaraz
potem
następnie
najpierw

krótko
niedługo
długo

późno
wcześnie

SEMANTICAL DESCRIPTION

TIME

I. Adverbials

wczoraj
przedwczoraj

dziś

jutro
pojutrze
nazajutrz

przedtem
poprzednio

obecnie
teraz

wkrótce
natychmiast
zaraz
potem
następnie

krótko
niedługo
długo

późno
wcześnie

Examples:

Jutro pojedziemy do znajomych.
Wczoraj kupili samochód.
Nowiccy obecnie mieszkają w Paryżu.
Dzieci wcześnie przyszły do szkoły.
Niedługo pojedziemy do Warszawy.

II. Noun Phrase

A. Non-Prepositional

1. Non-prepositional Genetive constructions are used to mark a point in time of an event. Examples of frequentative phrases:

pewnego dnia	dwudziestego grudnia
każdego ranka	czwartego września
jednej nocy	ósmego lipca

This type of time markers may refer to the past, e.g.:

Dziesiątego sierpnia pojechaliśmy na wycieczkę.

or the future, e.g.:

Pewnego wieczoru spotkamy się.

Non-prepositional Genetive construction of this type are typical for the mass media language and everyday conversations. They usually refer to a point in time of an action.

2. Certain time expressions are rendered in the non-prepositional Accusative constructions. This form is used to express duration of an action. Examples of frequentative phrases:

rok
tydzień
godzinę
minutę
chwilę
miesiąc /styczeń, luty, marzec.../
dzień /poniedziałek, wtorek, środę/

Examples:

Nowakowska godzinę śpiewała, a potem zeszła ze sceny.
Minutę patrzeli sobie w oczy.
Tylko chwilę zastanawiał się.

Some of these time expressions are preceeded by the qualifier cały /whole/.

Example:

Całą niedzielę uczyli się.

3. Non-prepositional Instrumental constructions are used to express a point in time of certain intermittent actions or habitual events.

Frequentative phrases:

dniem	latem
nocą	zimą
	wiosną
	jesienią

Example:

Mówią, że słóżba zamkowa widywała zamaskowaną postać, którą król nocą wpuszczał do swych apartamentów.

PNW

Note:

These time expressions not only indicate a point in time, but also describe accompanying circumstances of an action.

In order to underline the longlasting recursive duration of an action the Instrumental plural is used. Examples of frequentative phrases:

godzinami	miesiącami
latami	tygodniami

Example:

Zofia godzinami czytała.

B. Prepositional

od + Noun Genetive

1. The preposition od followed by a designate of time in Genetive indicates the initial time of an action. It appears in reference to:

- year/s/

od roku
od dwóch lat
od pięciu lat

Example:

Od pięciu lat mieszkaliśmy w Kołobrzegu.

- month/s/

od stycznia
od grudnia
od dwóch miesięcy

Example:

Wynajmujemy mieszkanie od czerwca.

- day/s/

od poniedziałku
od środy
od paru dni

Example:

Od kilku dni jesteśmy w Zakopanem.

- hour/s/

od godziny
od kilku godzin

Example:

Od paru godzin siedzieli na stacji.

- moment/s/

od chwili
od paru sekund

Example:

Od kilku minut odpoczywali.

do + Noun Genetive

2. By analogy a final period of an action is rendered by the preposition do followed by a noun in Genetive. The noun can be a designate of:

a. calendar time, e.g.:

do roku
do dwudziestego wieku
do października
do trzech miesięcy
do czwartku
do niedzieli
do piątej godziny
do piętnastu minut

Example:

Do drugiego września będziemy w namiocie.

b. event, e.g.:

do obiadu
do kolacji
do pogrzebu
do wesela

Example:

Do wakacji będziemy w Poznaniu.

od + Noun $_{Gen.}$ + do + Noun $_{Gen.}$

3. The construction consisting of the preposition od followed by a noun in Genetive and then the preposition do followed by another noun in Genetive is used to express duration. The nouns used in this construction can refer to:

a. calendar time -

Examples of frequentative phrases:

od września do października
od grudnia do stycznia
od zimy do wiosny
od jesieni do lata
od poniedziałku do wtorku
od środy do niedzieli

Examples:

Od lipca do września będziemy mieszkać u rodziców.

Pracujemy od poniedziałku do piątku.

b. events -

Examples of frequentative phrases:

od obiadu do kolacji
od Wielkanocy do Bożego Narodzenia

Example:

Od przyjazdu do odjazdu znajomych bawiliśmy się świetnie.

około + Noun Genetive

4. The construction consisting of the preposition koło/około followed by a noun in Genetive is used to express:

a. a point in time, e.g. -

około dwunastej
koło południa
koło piątej

Examples:

Spotkaliśmy się koło jedenastej.
Koło południa pojedziemy na spacer.

b. duration of an action, e.g. -

koło tygodnia
około dwóch dni
około miesiąca
około trzech lat

Examples:

Mieszkaliśmy w górach około miesiąca.
Żyli z sobą około trzech lat.

z + Noun Genetive

5. The preposition z followed by a noun in Genetive indicates a point in time in the past in which an action took place. Examples of frequentative phrases:

z grudnia
z piętnastego listopada
z dnia czwartego września
z ubiegłego roku

Example:

W związku z kolejnym artykułem red. Andrzeja Walawskiego z dnia 30 listopada 1978 r. informujemy...ŻW

przez
w
na + Noun Accusative
za
pod

przez + Noun Acc.

1. Preposition przez followed by a noun in Accusative is used to designate a period of an action.

Frequentative phrases

przez godzinę	przez cały wieczór
przez styczeń	przez kilka tygodni
przez rok	przez cztery lata

Example:

- A więc wiesz? - zmieszał się Lewandowski, milczał przez chwilę, po czym szepnął jeszcze - to i lepiej. PNW

na + Noun Acc.

2. A reservation date is formed by the preposition na followed by a designate of time in Accusative. Examples of frequentative phrases:

na styczeń	na poniedziałek	na drugiego stycznia
na wrzesień	na wtorek	na trzeciego lipca
na lato	na wieczór	na jutro
na jesień	na obiad	na pojutrze

Examples:

Umówiliśmy się do teatru na środę.

Na wiosnę zabierze się z bocianami.

w + Noun Accusative

3. Depending on context, the preposition w followed by a noun in Accusative can indicate either a full period or a point in time. The days of the week appear in this construction:

w poniedziałek	w piątek
we wtorek	w sobotę
w środę	w niedzielę
w czwartek	

Examples:

W poniedziałek udał się [redacted] libański minister spraw zagranicznych i obrony Butros.
EW

- Zawsze w niedzielę pada deszcz - powiedział pan Gienek.
PNW

deadline

Such time expressions as minuta, godzina, sekunda, tydzień, miesiąc, rok in Accusative preceeded by the preposition w form a deadline for a completion of an action.

Frequentative phrases

w minutę	w rok
w godzinę	w dzień
w tydzień	w kwadrans

Examples:

Zrobimy to w minutę.

Doszedł do Marek w niespełna godzinę.
PNW

za + Noun $_{\text{Accusative}}$

4. The preposition za followed by a designate of time in Accusative establishes a point in time of a future event in relation to the presence.

Frequentative phrases:

za godzinę	za rok
za minutę	za tydzień
za chwilę	za miesiąc

Examples:

...głos Anda za moment podniesie się i znowu pomyślę -"świetny aktor"...
PNW

Za godzinę wrócimy do domu.

The preposition za appears also in expressions referring to hours.

Examples of frequentative phrases:

za kwadrans ósma
za dziesięć siódma

Examples:

Wyszliśmy z domu za kwadrans piąta.

Kurs zaczyna się za dziesięć siódma.

pod + Noun $_{\text{Acc.}}$

5. The preposition pod appears only in certain time expressions such as: pod wieczór.

Example:

Pod wieczór zerwał się wiatr.

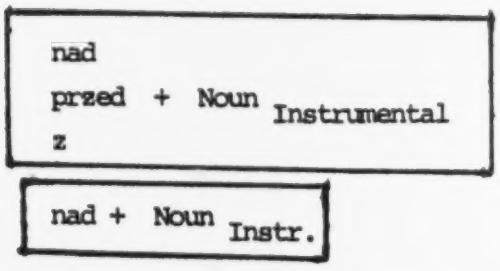

1. The preposition nad followed by the Instrumental case is found only in some commonplace expressions such as: nad ranem, nad wieczorem.

Example:

W niedzielę nad ranem pojechaliśmy do kina.

SEMANTICAL DESCRIPTION

TOOL

In order to form the tool category a noun phrase is used in either non-prepositional or prepositional form.

Question:

Czym?

Za pomocą czego?

Response:

Noun phrase

A. Non-Prepositional

In non-prepositional constructions the instrumental case is used to express the idea of a tool. The following tools frequently appear in various texts:

nożem	bagnetem
widelcem	nożyczkami
siekierą	kamieniami
pistoletem	strzelbami

Such action verbs as: rzucać/rzucić, krajać/pokroić, rąbać/porąbać, ciąć/pociąć are typical for this construction in the tool category.

Example:

Strzeliłem więc i jednym kamieniem zabiłem dwa,
a reszta uciekła.

St., 358

B. Prepositional

The noun in the Locative case preceeded by the preposition na and sometimes prepositions o and po, is used to identify a tool.

1. NA

This construction is accompanied by such action verbs as: robić, gotować, grać, smażyć, jeździć. A tool can fall into a subcategory of:

a. instrument - na piecu
na żarnach
na gazie

b. equipment - na wrotkach
na łyżwach
na nartach

c. substance - na mleku
na wodzie
na maśle
na boczku

Example:
W zimie jeździliśmy na nartach.

2. O

The preposition o is a part of a construction identifying a tool in such expressions as: o lasce, o kuli. It usually appears alongside the verbs of motion.

Example:
Nowak już pięć lat chodzi o kuli.

3. PO

A construction consisting of the preposition po followed by a noun in Locative is formed to identify a tool. It is usually preceeded by a verb of motion - po schodach
po drabinie

Example:
Szybko zeszli po drabinie w dół.

TRANSFER

posyłać — posłać

co?

komu? dla kogo?

po kogo? po co?

e.g.: Poślij syna po mleko.

Posłała list mężowi.

zwracać — zwrócić

co?

ku czemu? komu?
za co? na kogo?

e.g.: Zwróciła twarz na mówiącego.

Czy zwróciłeś pieniądze ojcu?

przekazywać — przekazać

co?

komu? dla kogo?

e.g.: Przekazali żołnierzom paczkę.

Przekazano list dla chorego.

dawać — dać

co?

co?
czego?

komu? dla kogo?

e.g.: Dałem książkę bratu.

Daj mi papierosa.

Dałem naprawić zegarek.

Transfer

otwierać — otworzyć

co?

komu? czym?

przed kim?

e.g.: Bartek otworzył drzwi.

Otwórz mi bramę.

Czym można otworzyć te drzwi?

zamykać — zamknąć

co?

czym? na co?
przed kim? w czym?

kogo? co?

e.g.: Zamknij drzwi na klucz!

Zamknęła dzieci w domu.

Zamknij się! — /Shut up!/

rzucać — rzucić

co? /Usually to the target./

czym? /In all directions./

e.g.: Żołnierz rzucił granat.

Zawsze rzucała pieniędzmi.

rzucać się — rzucić się

do kogo?

do czego?

ku komu?

ku czemu?

e.g.: Wszyscy rzucili się do okna.

BASIC PHONOLOGICAL DATA

Phonology plays an important part in communicative approach to language. The Basic Phonological Data contains all the pertinent information on Junctures, Stress and Intonation in Polish. The tables of Polish Consonants and Vowels are included for reference purposes. A table of Functional Value of Polish Consonants is also included for reference purposes. It will be especially useful when dealing with the morphonological changes.

POLISH CONSONANTS

		BILABIALS		LABIO DENTALS		FRONT				PALATAL	VELARS	
						DENTALS		ALVEOLARS				
		HARD	SOFT	HARD	SOFT	HARD	SOFT	HARD	SOFT		HARD	SOFT
PLOSIVES	VOICED	b	b′			d	d′				g	g′
	VOICELESS	p	p′			ł	ł′				k	k′
FRICATIVES	VOICED			w	w′	z	ź	ż /rz/		ź		
	VOICELESS			f	f′	s	ś	sz		ś		
AFRICATES	VOICED					dz		dż		dź		
	VOICELESS					c		cz		ć		
NASALS	VOICED	m	m′			n				ń		
LATERALS	VOICED					ł		l r	l′			

321

FUNCTIONAL VALUE OP POLISH CONSONANTS

BASIC CONSONANTS	b	p	m	w	f	d	t	z	s	n	ł	r	g	k	ch
VARIANT CONSONANTS	b'	p'	m'	w'	f'	dź dz	ć c	ź ż	ś sz	ń	l	rz	ż dz	cz c	sz ś

322

POLISH VOWELS

	FRONT FLAT	CENTER	BACK ROUND
CLOSE	i y		u
HALF OPEN	e ę		o ą
OPEN		a	

JUNCTURES

Boundaries between utterances and between sentences are called terminal junctures. In writing they are represented by punctuation marks.

	ENGLISH	POLISH
Sentences Boundries	Let's go home.	Umyłem dziecko.
Utterance Boundaries	He will act roughly in the same manner.	Idź - szybko powiedział Jan.
	He will act roughly in the same manner.	Idź szybko - powiedział ojciec.

In English word boundaries are indicated by suprasegmental means. Speakers of English pronounce vowel and consonant combinations differently when a word boundary changes. It is possible to distinguish grey tape from great ape by the use of different allophones.

Because of the predominance of the open transition, it is not necessary in Polish to use suprasegmental junctures in order to distinguish between the two words.

STRESS

Word Stress

As a rule in Polish the penultimate syllable of a word is stressed.

The following presents categories of words which are not stressed on the penultimate syllable.

3rd Syllable under stress

1. First and second person Plural, Past Tense

   e.g.: bý-liś-my

   ku-pí-liś-my

2. Conjunction connected with personal endings

   e.g.: á-byś-my

   żé-byś-my

3. Words of foreign origin ended in -y -ka
   i

   e.g.: A-mé-ry-ka

4th Syllable under stress

1. First and second Person of conditional mood.

   e.g.: bý-li-byś-my

   ku-pí-ły-byś-my

2. Conjunction connected with some endings of conditional mood

   e.g.: je-żé-li-byś-my

Last Syllable Under Stress

1. Letter abbreviations are stressed on the last syllable

   e.g. PRL
   (peerel)

2. Syllable abbreviations are stressed on the last syllable

   e.g. pafawag

No Stress Enclitics

1. One syllable personal pronouns

   e.g. mi, ci, mię, cię, go, ją, je, mu, jej, ich, im

2. Shifting endings of Past Tense

   -em-śmy

   -eś-ście

3. Endings:

bym	byśmy
byś	byście
by	by

   e.g. Ciągle byś spał.

4. Endings of some numerals.

   -kroć

   -set

   -sta

   -e.g. ósmiuset

   czte-rys-ta

5. Particles no, -że

   -e.g. Powiedz no.

   czytaj-że

No Stress Proclitics

1. One syllable prepositions:

   e.g. bez serca

   na wschód

Note 1

2. Negative particle "nie" connected with two or more syllable verb:

   e.g. nie czytasz

Note 1

The preposition is stressed when followed by a one-syllable pronoun.

   e.g. béz nas

Also the preposition is stressed in some commonplace phrases:

   wyjść zá mąż

   pojechać ná wieś

Note 2

Proper names retain the original stress in basic form. Only where declined they are stressed on a penultimate syllable.

   Púszkin - czytam Puszkína

INTONATION

1. Declarative sentences usually have a falling intonation.

John's smoking

Jan pali

2. MOCKING OR IMPATIENT STATEMENT

In English the rise-fall tune is generally used. In Polish the statement starts with a medium pitch and falls to a very low pitch on the most prominent word and stays there.

Nie znam tej książki.

3. UNFINISHED STATEMENT

Jeżeli deszcz będzie padać, zostaniemy w domu.

176

4. PERFUNCTORY STATEMENTS

In English the intonation remains on a very low level and takes a low rise pitch on the last prominent word of a sense group. In Polish the last prominent word takes a rise-fall pitch and the preceeding words of an utterance are on a medium pitch level.

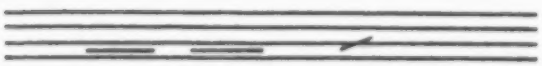

I don't think it, matters.

Może to i prawda.

5. IMPLICATORY STATEMENTS

Have a fall-rise pitch in English. In Polish they have a medium fall-pitch.

We prefer coffee.

Wolimy kawę.

6. INSINUATING STATEMENT

In English such statements take a fall-rise pitch, and in Polish there is also a fall-rise intonation pattern.

He's coming tomorrow.

To załatwisz tę sprawę.

7. ENUMERATIONS

The intonation pattern is the same for both languages. Where the items in enumeration are alternative they all have a low rise pitch except the final one, which takes a high falling tune in English, in Polish a medium falling one.

You can have coffee, tea or cocoa.

Mam papier biały, czerwony i żółty.

8. INTONATION OF INTERROGATIVE SENTENCES

Czy mam ci pomóc?

9. GENERAL QUESTIONS

In Polish usually end in a rise.

interest

Czy to wielka sztuka?

polite inquiry

Czy dolać ci wina?

(9. cont.)

Insistent

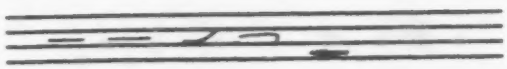

Chcesz to sam zrobić?

Mocking,
ironical

I ty mu wierzysz?

10. SPECIAL QUESTIONS

If they express interest or curiosity, they usually end in a rise.

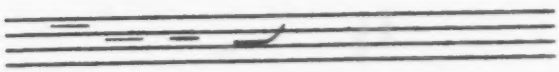

Co kupiłaś?

They end with a fall when the speaker wants to express a reproach:

Kto za to zapłaci?

If the attitude is hostile, the low fall is used:

Po co?

11. ALTERNATIVE QUESTIONS

They are based structurally on the general - question type. Alternative questions always have fall-rise at the end.

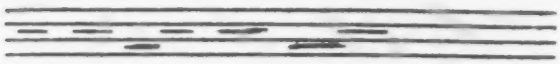

Wolisz ciastka czy lody?

12. INTERROGATIVE REPETITIONS

Interrogative repetitious end in a fall if one wants to confirm an information one has got:

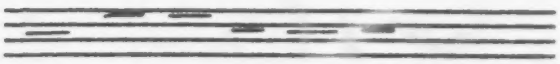

Wyszli przed godziną?

13. ECHO QUESTIONS

They are characterized by a high rise.

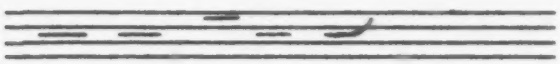

Wrócił do żony?

14. QUESTION TAGS

Any statement ending with words Prawda, nieprawdaż are equivalent to English question tags.

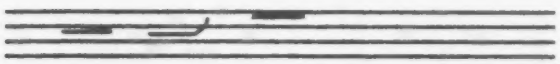

Nie wróci?

15. TRUE IMPERATIVE

Low Fall

Don't \do it!

\Nie rób tego!

High Fall

English imperative sentences will show more warmth when said with a high-falling kinetic tone preceded by a low pre-nuclear pattern.

\Try it again.

In Polish this intonation makes the imperative sentence with which it occurs more insistent.

Siadaj tu.

16. STATEMENTS IN THE FUTURE TENSE

Questions used as imperatives to express impatience, irritation or annoyance.

Pójdziesz stąd?!

Conditional sentences are used as mild imperatives.

Poszedłbyś ze mną, co?

17. BARE INFINITIVE

Wsia, dać! /The train is just about to pull out/

Wsiadać /Don't look around--said to somebody at a distance./

Wsiadać /Don't look around--said to somebody near by./

18. PROSZĘ AND INFINITIVE

Low Fall

\Proszę usiąść. calm, unemotional

High Fall

\Proszę\usiąść. encouraging, invitation

Low-Rise

With low pre-tone syllables English commands express a calm waving, exhortation.

Don't do / that!

Imperative sentences said with rising intonation are interpreted as strong, urgent warnings or even threats.

/Dawaj!

Fall and Rise

This intonation is used both in Polish and English to express a polite request.

\Try not to be, late.

\Pożycz mi jeszcze, jedną!

MORPHOLOGICAL CHARTS

Review of Endings

Throughout the Polish Notions Catalog reference is made to Nominative, Genitive, Dative, Accussative, Instrumental, Locative and Vocative. The morphological charts present a review of endings for each case in singular and plural numbers. As the inclosed charts indicate an ending of a word in a given case and number can be determined by gender, stem ending or semantic considerations.

REVIEW OF ENDINGS
NOMINATIVE SINGULAR

		Masculine		Neuter				Feminine			Mixed	
Ending		ø	o	o	e	ę	um	a	i	ø	a	y, e, a
Stem Ending												
Hard Stem Ending		brat osioł dąb		okno				mama krowa mapa	pani		Nouns designating males kolega dowódca	Adjectival Declension Stary Chude Dobra
Soft Stem Ending	Soft	gość koń liść	wujcio[1]			imię[2]		ciocia świnia lilia	postać geś więź			
	Expala-tal	ksiądz garłacz palec		słońce		zwierzę[2]		caryca owca tęcza	mysz twarz			
Vowel							liceum muzeum					

1. Applies to the diminutives formed form the masculine nouns.

2. Nouns having expanded stem in remaining cases.

REVIEW OF ENDINGS

NOMINATIVE PLURAL

Ending	Ending Justification	Male Persons		Non-Male Persons		
				Masculine and Feminine		Neuter
		Stem Ending	Examples	Stem Ending	Examples	
-y	Stem Ending	k, g, r, -ec	górnicy filolodzy nawigatorzy chłopcy	Hard Stem excluding k, g	lwy kobiety domy żyrafy mapy	
-i		Hard Stem excluding k, g, r	studenci sąsiedzi	k, g,	raki matki rogi sójki nogi	
-e		Soft Stem excluding -ec	goście żołnierze kibice	Soft Stem	konie bratanice klucze owce tace	
-owie	Meaning of the Word	Title, Family Name, Profession, Relationship, Nationality	panowie Nowakowie wodzowie ojcowie Serbowie			
-a	Gender					okna pola cielęta imiona

337

REVIEW OF ENDINGS

GENITIVE SINGULAR

	Masculine		Neuter	Feminine			
Ending Justification	Catagory of Nouns			Stem Ending		Male nouns	Adjectival
	Animete	Inanimete		Hard and Expalatal Consonants	Soft Consonants	Ending in -a	Nouns
Ending	-a	-a or -u	-a	-y	-i	-i or -y	-/i/ego -/i/ej
Example	ucznia	talerza	okna pola cielęia imienia	nocy kobiety	nici podłogi	kolegi przywódcy	myśliwego krawcowej

338

REVIEW OF ENDINGS

GENTIVE PLURAL

Masculine				Neuter	Feminine		Mixed	
Ending Justification	Stem Ending in Hard Consonant and c, dz	Stem Ending in a Soft Consonant	Stem Ending in Expalatal Consonant except c, dr	All Nouns except for words Ending in -um*	Nouns Ending in a vowel	Nouns Ending in a consonant	Male Nouns Ending in -a	Adjectival Nouns
Ending	-ów	-i	-y	ø	ø	-i/-y	-ów	-ych/-ich
Example	ojców wielorybów rydzów	gości koni śmieci	kucharzy węży dreszczy	cieląt naczyń	pań, cioć owiec lamp	postaci myszy krwi	kolegów	znajamych Adamskich

339

NOTE:

*Words ending in -um in Nominative Singular take -ow in Genitive Plural.

REVIEW OF ENDINGS

DATIVE SINGULAR

	Masculine		Neuter	Feminine			Mixed			
Ending Justification	Majority of Nouns	Same Animate Nouns	All Nouns*	Hard Stem Nouns	Soft Stem Nouns Stem ending in consonant		Male Nouns Ending in -a		Adjectival Nouns	
					Soft	Expalate	Hard Stem	Soft Stem	Masculine Neuter	Feminine
Ending	-owi	-u	-u	-e	-i	-y	-e	-i/-y	-/i/emu	-/i/ej
Example	stołowi	ojcu	oknu	kobiecie	nici	pracy	koledze	przywódcy	choremu	chorej

*Words ending in -um do not decline.

REVIEW OF ENDINGS

DATIVE PLURAL

ENDING	ENDING JUSTIFICATION	EXAMPLES
-om	Regular Nouns	lekarzom, psom, łokciom paniom, kurom, kościom dzieciom, cielętom, oknom, kolegom
-ym/-im	Adjectival Nouns	szeregowym, Kowalskim

REVIEW OF ENDINGS

ACCUSSATIVE SINGULAR

Ending	Masculine	Neuter	Feminine	Mixed
Like in Nominative	Inanimate Nouns dom koc liść	All Nouns okno pole ramię cielę liceum	Nouns ending in a consonant brew noc kość	
-a	Animate Nouns brata chłopca konia			
-ę			Nouns ending in a vowel kobietę świnię tacę	Male Nouns ending in -a NA -a kolegę dowódcę
-ego ej				Adjectival Nouns drużynowego położnej

342

REVIEW OF ENDINGS

ACCUSSATIVE PLURAL

Ending	Masculine	Neuter	Feminine	Mixed
As in Nominative	Non-Male Persons			
	Animate and Inanimate byki węże domy pokoje	All Nouns okna pola ramiona cielęta licea	All Nouns matki krowy nici tace	Adjectival Feminine Nouns położne drużynowe
As in Genitive	Male Persons			
	Male Persons studentów nauczycieli kucharzy			Male Nouns -a Ending in -a kolegów przywódców Adjectival Masculine Nouns drużynowych szeregowych

REVIEW OF ENDINGS

INSTRUMENTAL SINGULAR

Ending	Masculine	Neuter	Feminine	Mixed
-em	All Nouns ojcem psem krajem	All Nouns* cielęciem ramieniem biurkiem		
-ą			All Nouns babcią krową nocą	Male Nouns Ending in -a kolegą przywódcą Adjectival Feminine Nouns położną bratową
-ym/-im/				Adjectival Masculine and Neuter Nouns drużynowym chorążym

*Rzeczowniki zakończone na -um typu muzeum, liceum w liczbie pojedynczej nie podlegają odmianie.

Nouns ending in -um/mureum, liceum/are not declined in singular.

344

REVIEW OF ENDINGS

LOCATIVE SINGULAR

<table>
<tr><th rowspan="2">Ending</th><th rowspan="2">Masculine</th><th rowspan="2">Neuter</th><th rowspan="2">Feminine</th><th colspan="2">Mixed</th></tr>
<tr><th>Male Nouns ending -a</th><th>Adjectival Nouns</th></tr>
<tr><td rowspan="2">-e</td><td colspan="2">Hard Stem Nouns with the exception of those ending in -k, -g, -ch</td><td colspan="2">Hard Stem</td><td rowspan="6"></td></tr>
<tr><td>kuzynie
tygrysie
stole</td><td>oknie
biurze</td><td>matce
krowie
mapie</td><td>koledze</td></tr>
<tr><td rowspan="2">-u</td><td colspan="2">Soft Stem Nouns</td><td colspan="2" rowspan="2"></td></tr>
<tr><td>lokaju, wrogu
koniu, byku
nożu, ruchu</td><td>dziecku
imieniu
uchu</td></tr>
<tr><td rowspan="2">-y</td><td colspan="2" rowspan="2"></td><td colspan="2">Expalatal Stem</td></tr>
<tr><td>myszy
nocy</td><td>dowódcy</td></tr>
<tr><td rowspan="2">-i</td><td colspan="2" rowspan="2"></td><td colspan="2">Soft Stem</td></tr>
<tr><td>cioci
dłoni</td><td></td></tr>
<tr><td>-ym/-im</td><td colspan="2" rowspan="2"></td><td colspan="2" rowspan="2"></td><td>Masculine and Neuter</td></tr>
<tr><td>-ej</td><td>Feminine
położnej
bratowej</td></tr>
</table>

REVIEW OF ENDINGS

LOCATIVE PLURAL

ENDING	ENDING JUSTIFICATION	EXAMPLES
-ach	Regular Nouns	chłopcach, psach, kijach dzieciach, cielętach, oknach matkach, myszach, dłoniach
-ych -ich	Adjectival Nouns	drużynowych, położnych

REVIEW OF ENDINGS

VOCATIVE SINGULAR

	Deklinacja męska		Deklinacja nijaka	Deklinacja żeńska				Deklinacja mieszana	
Motywacja końcówkowa	Zakończenie tematu		jak mianownik	Końcówka formy podstawowej				Struktura rzeczow.	
	twardotematowe	miękkotematowe, stwardniałe k, g, ch		-a	spółgłoska		-i	Odprzymiotnikowe	R.m. zakoń. na -a
					stwardniała	miękka oraz p, b, m, w, i l			
Końcówka	-e	-u		-o	-y	-i	-i	jak mian.	-o
Przykład	studencie	lokaju	pole dziecko	mamo	nocy	krwi	pani	drużynowy	kolego

SYNTAGMATIC RELATIONS

Syntagmatic relations between Polish nouns and verbs present a difficult task to the students. Although a majority of the nouns are followed by Accussative, there is a vast portion of the verbs followed by other cases. In some instances the meaning of the verb is determined by the case of the following noun.

I. Certain verbs are followed by Genitive or by Accussative. Their meaning is determined by the case. The following table presents a list of applicable frequentative verbs:

VERB	CASE	
	GENITIVE	ACCUSSATIVE
bronić/obronić	tradycyjnie ma rekcję dopełniaczową	znaczenie podstawowe, występować jako czyjś obrońca w sądzie
dobierać/dobrać	brać dodatkowo, brać więcej	wyszukiwać, dopasowywać
dochowywać/dochować	dotrzymać	przechowywać, wychowywać do pewnego czasu
doglądać/dojrzeć	dopilnować	zobaczyć, ujrzeć
dopinać/dopiąć	osiągnąć, urzeczywistnić co, doprowadzić do skutku	zapiąć do końca, dokończyć zapinania, zapiąć dokładnie
dopadać/dopaść	szybkim tępem zbliżyć się do kogo, czego	schwytać, złapać
dotykać/dotknąć	zbliżyć co do czego aż do zetknięcia, lekko trącić	urazić, obrazić, skrzywdzić
dowodzić/dowieść	wykazać prawdziwość czego za pomocą przed-stawionych dowodów	doprowadzić do jakiegoś miejsca w przestrzeni lub czasie
nabywać/nabyć	osiągnąć, zdobyć, dojść do czegoś	kupić
nacinać/naciąć	naścinać wiele czego	zrobić nacięcie na czym
nawozić/nawieźć	wiele czego zwieźć wożąc nagromadzić	wprowadzać nawóz do
odmawiać/odmówić	nie godzić się na zrobienie czegoś o co ktoś prosi	modlić się

VERB	CASE	
	GENITIVE	ACCUSSATIVE
odżałowywać/odżałować	nie poskąpić, nie pożałować czego	przestać opłakiwać
słuchać	zwracać uwagę no to co się słyszy	badać przez osłuchiwanie, być posłusznym
uchylać/uchylić	trochę, lekko unieść co	unieważnić, odwołać, odchylić, otworzyć
wołać	domagać się, żądać, prosić	wzywać, przyzywać, przywoływać
wypatrywać/wypatrzeć	szukać, starać się odnaleźć co wzrokiem	patrzeć uważnie, natężać wzrok
zaniedbywać/zaniedbać	nie zrobić, nie wykonać czego przez niedbalstwo	zostawić kogo samemu sobie
zapominać/zapomnieć	mimo woli stracić, nie wziąć przez nieuwagę	przestać pamiętać, nie zachować w pamięci

II. The valence of some verbs requires Dative. They can be placed in the following semantic groups:

A. GIVING

dawać/dać
ofiarowywać/ofiarować — komu? co?
posyłać/posłać
przekazywać/przekazać

B. RESISTANCE

odcinać się/odciąć się
oganiać się/ogonić się
opędzać się/opędzić się
opierać się/oprzeć się
oponować
przeciwdziałać
przeczyć/zaprzeczyć
sprzeciwiać się/sprzeciwić się
uciekać/uciec
uchodzić/ujść
umykać/umknąć

C. DOMINATING

królować
matkować
mecenasować
panować
patronować
prezesować
przewodniczyć
przewodzić
władać

D. ACTING TOWARDS SOMEONE'S

1. ADVANTAGE

dogadzać/dogodzić
folgować/pofolgować
hołdować
kadzić
kłaniać się/ukłonić się
nadskakiwać
nawijać się/nawinąć się
pobłażać
pochlebiać
pomagać
potakiwać
przydawać się/przydać się
przymilać się/przymilić się
przyświadczać/przyświadczyć
służyć
sprzyjać
towarzyszyć/potowarzyszyć
ulegać/ulec
ustępować/ustąpić
współczuć
wygadzać/wygodzićzapobiegać
zapobiegać/zapobiec

2. DISADVANTAGE

bluźnić
docinać/dociąć
dogryzać/dogryźć
dokuczać/dokuczyć
oponować
przeczyć/zaprzeczyć
przyganiać
ubliżać/ubliżyć
uwłaczać
złorzeczyć

E. PERCEPTION

dziwować się
przyglądać się/przyjrzeć się
przypatrywać się/przypatrzyć się
przysłuchiwać się/przysłuchać się

The meaning of the verbs listed below is determined by the case they are followed by:

bruździć	komu	wchodzić komuś w drogę, przeszkadzać w czymś, psuć szyki
	co	ryć, pokrywać bruzdami
docinać dociąć	komu	"dokuczyć", złośliwie komuś przymówić
	co	skończyć ścinanie
dopiekać dopiec i przypiekać przypiec	komu	"dokuczyć"
	co	skończyć pieczenie
dwoić	komu	mówić komuś "wy"
	co	podwajać, rozdwajać, przepoławiać
królować	komu	być królem
	nad kim, czym	wznosić się nad czym, przewyższać co
odpalać odpalić	komu	odpowiedzieć komuś ostro
	kogo, co	odtrącić, odpalić papierosa
panować	komu	być władcą
	nad kim, nad czym	dominować nad kim, narzucać swą władzę

VERB	QUESTION	MEANING
przepuszczać przepuścić	komu, czemu /tylko z zaprzeczeniem/	nie darować, nie przebaczyć, nie pomijać w jakiejś czynności
	kogo, co	pozwalać komuś przechodzić, puszczać kogoś przed siebie
przewodzić	komu, czemu	kierować kimś, stać na czele, przewodniczyć, być dowódcą
	co	przenosić, rozprowadzać
przycinać przyciąć	komu co	złośliwie przygadać skrócić ucinając/np.kwiaty, materiał/
przygadywać przygadać	komu	czynić złośliwe aluzje pod czyimś adresem
	kogo	pozyskać kogoś jako partnera do flirtu
przygryzać przygryźć	komu	dokuczać komuś, sprawiać przykrość komuś
	co	przycinać zębami, wargi, usta, wąsy
przywodzić	komu	być czyimś przywódcą, stać na czele
	kogo, co	przyprowadzać kogoś
ufać zaufać	komu, czemu w co	pokładać w kimś lub czymś wiarę być pewnym czego/np. ufać we własne siły/
wierzyć	komu, czemu	dawać wiarę
	w kogo, w co	pokładać wiarę w czyjeś zdolności lub umiejętności
wymyślać wymyślić	komu /tylko niedokonany/	"ubliżać komuś"
	co	wpadać na jakiś pomysł, odkrywać coś
zawadzać zawadzić	komu /częściej niedokonany/	utrudniać, przeszkadzać, sprawiać kłopot
	o co	potrącać coś, zaczepiać o coś

III. The majority of verbs denoting ruling is followed by Instrumental. They include:

gospodarować
rządzić
zarządzać
rozporządzać
administrować
dyrygować
władać
owładnąć
zawładnąć

Some verbs connect not only with Instrumental but also with Accussative, Genitive, and Locative. The following tables present lists of frequentative verbs connecting with:

A. INSTRUMENTAL AND ACCUSSATIVE

BEST COPY AVAILABLE

VERB		
	INSTRUMENTAL	ACCUSSATIVE
broczyć	czym	co
bujać	czym	co
ciskać cisnąć	czym	co
czuć	czym	co
dysponować	czym	
zadysponować		co
fikać	czym	co
godzić się pogodzić się	z czym	na co
kierować pokierować	czym	co kogo
kołysać	czym	co
kręcić pokręcić	czym	co
lamentować	nad czym	na co

BEST COPY AVAILABLE

VERB	CASE	
	INSTRUMENTAL	ACCUSSATIVE
martwić się	czym	o co
miotać	czym	co
naznaczać kogo naznaczyć	czym	na co
obracać obrócić	tzym	co w co co na co
obsadzać obsadzić	czym	przez co
oburzać się oburzyć się	czym	na co
ogłaszać kogo ogłosić	czym	jako o za co
otulać otulić	czym	w co
owijać co owinąć	czym	w co
płakać	nad czym	na co
podrzucać podrzucić	czym	co
poniewierać	czym kim	co kogo

VERB	CASE	
	INSTRUMENTAL	ACCUSATIVE
poruszać poruszyć	czym	co
potrząsać potrząsnąć	czym	co
promieniować	czym	co
przegryzać przegryzć	czym	co
przywodzić przywieść	czym/ndk/	kogo co
rozdawać co między rozdać	kim	kogo
rozdzielać co między rozdzielić	kim	kogo
rozsyłać co między rozesłać	kim	kogo
rzucać rzucić	czym	co
sterować	czym	co
suwać posuwać	czym	co
sypać sypnąć	czym	co
szamotać	czym	co
szarpać szarpnąć	czym	co
targać targnąć	czym	co
trzaskać trzasnąć	czym	co
trząść	czym	co

VERB	CASE	
	INSTRUMENTAL	ACCUSATIVE
ubierać się ubrać	czym	w co
ujmować się ująć się	za czym	za co
usankcjonować co	czym	przez co
ustrzegać się ustrzec się	przed czym	od czego
uświetniać co uświetnić	czym	przez co
uświęcać uświęcić	czym	przez co
uzbroić co	czym	w co
wojować	z kim	o co
wstrząsać wstrząsnąć	kim	kogo
wybierać kogo wybrać	czym	na co
wyposażyć	czym	w co
wywijać wywinąć	czym	co
wyznaczać kogo wyznaczyć	czym	na co
wzbogacać co wzbogacić	czym o co	o co
wzgardzać wzgardzić	czym	co
wznosić się nad wznieść się	czym	co

VERB	CASE	
	INSTRUMENTAL	ACCUSSATIVE
wzruszać wzruszyć	czym	co
zachwiać	czym	co
zaczynać zakręcić	czym	co
zamykać co zamknąć	czym	na co
zarządzać zarządzić	czym/ndk/	co
zastępować co zastąpić	czym	przez co
zeszpecać co	czym	przez co
zgadzać się zgodzić się	z czym	na co

VERB	CASE	
	INSTRUMENTAL	GENITIVE
asekurować co	przed czym	od czego
brzydzić się	czym	czego
celować wycelować	czym	do czego, w co
chełpić się ucieszyć się	czym	z czego
objadać się objeść się	czym	czego
ocalać co ocalić	przed czym	od czego
opijać się opić się	czym	czego
osłaniać co osłonić	przed czym	od czego
przelęknąć się	czym	czego
przerażać się przerazić się	czym	czego
przestraszyć się	czym	czego

VERB	CASE	
	INSTRUMENTAL	GENITIVE
przestrzegać przestrzec	przed czym	czego
pysznić się	czym	z czego
radować się uradować się	czym	z czego
słynąć zasłynąć	czym	z czego
smucić się zasmucić się	czym	z czego
uciekać uciec	przed czym	od czego
wstydzić się zawstydzić	przed kim	okogo, czego
zabezpieczać co zabezpieczyć	przed czym	od czego
zobowiązywać się zobowiązać się	przed kim	wobec kogo
żalić się pożalić się	przed kim	wobec kogo
żenować się	czym	czego

C. INSTRUMENTAL AND LOCATIVE

VERB	CASE	
	INSTRUMENTAL	LOCATIVE
debatować	nad czym	o czym
deliberować	nad czym	o czym
dyskutować podyskutować	nad czym	o czym
manifestować się	czym	w czym
ostrzegać kogo ostrzec	przed czym	o czym
przewyższać kogo przewyższyć	czym	w czym
rozwodzić się	nad czym	o czym
różnić się	czym	w czym
zalegać	z czym	w czym

D. INSTRUMENTAL AND DATIVE

VERB	CASE	
	INSTRUMENTAL	DATIVE
przewodzić	nad kim	czemu
salutować zasalutować	przed kim	komu
skarżyć się poskarżyć się	przed kim	komu
władać	czym	czemu
zdumiewać się zdumieć się	czym	czemu
zwierzać się zwierzyć się	przed kim	homu

E. MULTIPLE STRUCTURES

VERB	CASE	
	INSTRUMENTAL	OTHER CASES
celować	czym	do czego w co
dowodzić	czym	kogo co czego

IV. Verbs connecting with Locative are grouped in the semantic fields denoting the processes of reception, transmitting, decoding of information as well as motion. In addition there are some verbs which do not render themselves into semantic groupings.

A. TRANSMITTING

VERB	CASE	
	LOCATIVE	OTHER CASES
bąkać bąknąć	o czym	co
bzdurzyć	o czym	co
debatować	o czym /rz./	nad czym
deliberować	o czym	nad czym

VERB	LOCATIVE	OTHER CASES
depeszować zadepeszować	o czym	co/rz./
dyskutować /ndk./	o czym	co, nad czym
dysputować /ndk./	o czym	co, nad czym
gadać /ndk./	o czym	co/?/
gawędzić pogawędzić	o czym	
ględzić /ndk./	o czym	co
głosić /ndk./	o czym	co
informować poinformować	o czym	co do czego/rz./
komunikować zakomunikować	o czym	
krzyczeć krzyknąć	o czym	na kogo, na co
meldować zameldować	o czym	co
mówić powiedzieć	o czym	co
objawiać objawić	o czym	co
obwieszczać obwieścić	o czym	co
opowiadać opowiedzieć	o czym	co
oznajmiać oznajmić	o czym	co

VERB	LOCATIVE	OTHER CASES
paplać /ndk./	o czym	
pisać napisać	o czym	co
powiadamiać powiadomić	o czym	
prorokować	o czym	co
przekonywać przekonać	o czym	co
przypominać przypomnieć	o czym	co
relacjonować /ndk./	o czym	co
rozwodzić się /ndk./	o czym	nad czym
sygnalizować zasygnalizować	o czym /rz./	co
szeptać szepnąć	o czym	co
śpiewać zaśpiewać	o czym	co
telefonować zatelefonować	o czym	
telegrafować zatelegrafować	o czym	co/rz./
uczyć nauczyć	o czym	czego
wrażać wrazić	o czym	co
wrażać się wrazić się		
wzmiankować /ndk./	o czym	co
zawiadamiać zawiadomić	o czym	

VERB	LOCATIVE	OTHER CASES
czytać przeczytać	o czym	co
naczytać się /dk./	o czym	czego
dowiadywać się dowiedzieć się	o czym	co, czego
słuchać posłuchać	o czym	czego
nasłuchać się /dk./	o czym	czego
słyszeć usłyszeć	o czym	co
posłyszeć	o czym	co
zasłyszeć	o czym/rz./	co
zauważyć /dk./	w kim	u kogo

C. INFORMATION PROCESSING

VERB	CASE	
	LOCATIVE	OTHER CASES
decydować zadecydować	o czym	co
marzyć pomarzyć	o czym	
milczeć pomilczeć	o czym	
myśleć	o czym	nad czym
pamietać	o czym "dbać, troszczyć się o kogo, o co"	co "zachowywać, mieć w pamięci"
rozmyślać	o czym	nad czym
rozstrzygać rozstrzygnąć	o czym "decydować, postanawiać, stanowić"	co "kończyć, likwidować w sposób jednoznaczny, decydujący"
sądzić /dk./	o czym "osądzać o kim, o czym wydawać sąd, opinię o kim, o czym"	co "rozpatrywać czyjeś postępowanie w celu wydania wyroku"
stanowić /ndk./	o czym	co
śnić	o czym	co
świadczyć /ndk./	o czym "być objawem, dowodem, świadectwem czego"	co "potwierdzać, wskazywać co"
traktować /ndk./	o czym "czynić co przedmiotem rozważań, omawiać co"	kogo, co "postępować, obchodzić się z kimś w jakiś sposób

VERB	CASE	
	LOCATIVE	OTHER CASES
wiedzieć /ndk./	O czym	co
wnioskować wywnioskować	/z czego/ o czym "przedmiot, którego wniosek dotyczy"	/z czego/ co "treść wniosku i przesłanka"
zapominać zapomnieć	o czym "przestać troszczyć się o kogo, o co"	co "nie zachować w pamięci: przestać coś umieć"

There are two constructions na co and na czym following certain verbs describing horizontal and vertical motion.

kłaść co położyć	na czym	na co
kłaść się położyć się	na czym	na co
naklejać nakleić	na czym	na co
sadzać kogo posadzić	na czym	na co
siąść usiąść	na czym "zająć określoną pozycję"	na co " wspinając się lub wchodząc zająć miejsce"
stawiać co postawić	na czym	na co
wieszać powiesić	na czym	na co

The prepostion po followed by a noun in Locative appears after certain imperfective verbs describing moving on a surface.

czasownik	przypadek
biegać, biec /biegnąć/	po czym
chodzić, iść	"
deptać	"
grasować	"
jeździć, jechać	"
poruszać się	"
posuwać się	"
spacerować	"
tańczyć	"
włóczyć się	"

The possibility of using either Accussative or Locative after the preposition w is typical for the structural units of the verbs of motion.

VERB	CASE	
	LOCATIVE	OTHER CASE
pogrążać się pogrążyć się	w czym	w co
uwikłać się /dk./	w czym	w co
zagłębiać się zagłębić się	w czym	w co
zakopywać zakopać	/co/ w czym	/co/ w co
zakopywać się zakopać się	w czym	w co
zamykać zamknąć	/co/ w czym	/co/ w co
zanurzać zanurzyć	/co/ w czym	/co/ w co
zanurzać się zanurzyć się	w czym	w co
zatapiać zatopić	/co/ w czym	/co/ w co
zestrzeliwać zestrzelić	/co/ w czym	/co/ w co

The preposition na with a noun in Locative appears after the verbs relating to having as a base.

VERB	CASE
opierać się oprzeć się	na czym
polegać /dk./	na czym
wspierać się wesprzeć się	na czym
zaciążyć /dk./	na czym

VERB	CASE	
	LOCATIVE	OTHER CASES
angażować się zaangażować się	w czym	
celować /dk./	w czym "otrzymywać bardzo dobre wyniki"	
ćwiczyć się wyćwiczyć się	w czym	
ostrzegać ostrzec	/kogo/ o czym	/kogo/przed czym
przesadzać przesadzić	w czym "przejaskrawiać,	z czym przebierać miarę" co "sadzić roślinę gdzie indziej"
przeszkadzać przeszkodzić	w czym	bezok.
pomagać pomóc	w czym	bezok.
przewyższać przewyższyć	/co/ w czym	/co/ czym
upierać się uprzeć się	przy czym	
uprzedzać uprzedzić	/kogo/ w czym o czym	
wytrwać /dk./	przy czym, w czym	
zawinić /dk./	w czym	czym

B I B L I O G R A P H Y

BOOKS

Anderson, J. M. The Grammar of Case, Towards a Localistic Theory. Cambridge: Cambridge University Press, 1971.

Anusiewicz, Janusz. Konstrukcje analityczne we współczesnym języku polskim. Prace Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego. Wrocław: Ossolineum, 1978.

Bąk, Piotr. Gramatyka języka polskiego. Warszawa: Wiedza Powszechna, 1977.

Bidwell, Charles E. Outline of Polish Morphology. Pittsburgh, PA: Department of General Linguistics, 1972.

Bodmer, Frederick. The Loom of Language. Redaktor: Lancelot Hoghen. New York: Grosset and Dunlap, 1967.

Bojar, Bożenna. "Polskie czasowniki dotyczące procesów informacyjnych". /w:/ Studia językoznawcze: Streszczenia prac doktorskich, III.

Buttler, Danuta. Innowacje składniowe współczesnej polszczyzny: Walencja Wyrazów. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1976.

Buttler, Danuta; Kurkowska, Halina; Satkiewicz, Halina, Kultura języka polskiego. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1976.

Carnap, Rudolf. Meaning and Necessity: A Study in Semantics and Modal Logic. Wydanie drugie. Chicago: The University of Chicago press, 1970.

Chafe, Wallace L. Meaning and the Structure of Language. Chicago and London: The University of Chicago Press, 1970.

Chomsky, Noam. Aspects of the Theory of Syntax. Cambridge: MIT Press, 1965.

_____. Language and Responsibility. New York: Pantheon Books, 1977.

_____. Reflections on Language. New York: Pantheon Books, 1975.

Cook, Walter A. Case Grammar: Development of the Matrix Model/1970-1978/. Washington, DC: Georgetown University Press, 1979.

Doroszewski, Witold. O kulturę słowa. Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy, 1964.

_____. Podstawy gramatyki polskiej. Część I. Wydanie drugie, Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.

_____. Studia i szkice językoznawcze. Warszawa, 1962.

_____. Wśród słów, wrażeń i myśli: refleksje o języku polskim. Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy, 1966.

Feleszko, Kazimierz. "Charakterstyka ilościowa grupy imiennej w języku polskim. II. Liczba gramatyczna a liczba arytemtyczna; nazwy zbiorowe". /w:" Studia gramatyczne. Tom II, 1978.

_____. "Charakterystyka ilościowa grupy imiennej w języku polskim. I. Policzalność - Niepoliczalność przedmiotów, funkcje składniowe". /w:/ Studia gramatyczne. Tom II, 1978.

Fillmore, Charles J. "The Case for Case". /w:/ Universals in Linguistic Theory.

_____. "The Case of Case Reopened". Syntax and Semantic. Tom VIII. Redaktorzy: Peter Cole and Jerrold M. Sadock. New York: Academic Press, 1977.

Fisiak, J.; Lipińska-Grzegorek, M.; Zabrocki, T. An Introductory English-Polish Contrastive Grammar. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1978.

Fodor, Janet Dean. Semantics: Theories of Meaning in Generative Grammar. Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1980.

Grochowski, Maciej. "O pojęciu celu/Rozważania semantyczne/". /w:/ Studia gramatyczne. Tom I, 1977.

_____. "O polskich zdaniach złożonych p, żeby q - z semantycznego punktu widzenia". /w:/ Studia gramatyczne, Tom III, 1980.

_____. "O strukturze semantycznej przyzwolenia". Semantyka tekstu i języka. Praca zbiorowa pod red. Mayenowej. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Państwowa Akademia Nauk, 1976.

Doroszewski, Witold. O kulturę słowa. Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy, 1964.

_____. Podstawy gramatyki polskiej. Część I. Wydanie drugie. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.

_____. Studia i szkice językoznawcze. Warszawa, 1962.

_____. Wśród słów, wrażeń i myśli: refleksje o języku polskim. Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy, 1966.

Feleszko, Kazimierz. "Charakterystyka ilościowa grupy imiennej w języku polskim. II. Liczba gramatyczna a liczba arytmetyczna; nazwy zbiorowe". /w:/ Studia gramatyczne. Tom III, 1980.

_____. "Charakterystyka ilościowa grupy imiennej w języku polskim. I. Policzalność - niepoliczalność przedmiotów, funkcje składniowe form liczbowych". /w:/ Studia gramatyczne. Tom II, 1978.

Fillmore, Charles J. "The Case for Case". /w:/ Universals in Linguisti Theory.

_____. "The Case for Case Reopened". Syntax and Semantics. Tom VIII. Redaktorzy: Peter Cole and Jerrold M. Sadock. New York: Academic Press, 1977.

Fisiak, J.; Lipińska-Grzegorek, M.; Zabrocki, T. An Introductory English-Polish Contrastive Grammar. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1978.

Fodor, Janet Dean. Semantics: Theories of Meaning in Generative Grammar. Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1980.

Grochowski, Maciej. "O pojęciu celu/Rozważania semantyczne/". /w:/ Studia gramatyczne. Tom I, 1977.

_____. "O polskich zdaniach złożonych p, żeby q - z semantycznego punktu widzenia". /w:/ Studia gramatyczne. Tom III, 1980.

_____. "O strukturze semantycznej przyzwolenia". Semantyka tekstu i języka. Praca zbiorowa pod red. Mayenowej. Wrocław: Zakład Narodowy im, Ossolińskich, Państwowa Akademia Nauk, 1976.

_____. Pojęcie celu: Studia Semantyczne. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Polska Akademia Nauk, 1980.

_____. "Predykaty wyższego rzędu komunikujące cel". /w:/ Z polskich studiów slawistycznych.

Grodziński, Eugeniusz. Wypowiedzi performatywne. Wrocław: Zakład Norodowy im. Ossalińskich, Polska Akademia Nauk, 1980.

Grzegorczykowa, Renata. "Struktura semantyczna zdań ogólnych". /w:/ Z polskich studiów slawistycznych. Tom I.

Heinz, Adam. Funkcja egzocentryczna rzeczownika. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Polska Akademia Nauk, 1957.

_____. System przypadkowy języka polskiego. Kroków: Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego CI, 1965.

Hutchins, W.J. The Generation of Syntactic Structures from a Semantic Base. Amsterdam: North-Holland Publishing Co., 1971.

Jesperson, Otto. Analytic Syntax. New York: Holt, Rinehart and Winston, 1969.

Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1977.

____. Studia nad częściami mowy. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1971.

Judycka, Irmina; Lewicki, Andrzej; Mierzejewska, Halina; Perczyńska, Nina; Sinielnikoff, Roxana. "Polska terminologia składniowa". /w:/ Problemy składni polskiej: Studia, dyskusje, polemiki z lat 1945-1970.

Hockett, Charles. Kurs językoznawstwa współczesnego. Warszawa, 1968.

Kalisz, Roman. "Some observations concerning clauses of results in English and Polish" /w:/ Papers and Studies in Contrastive Linguistics. Tom III, 1975.

Karaś, Mieczysław. "O alternacji ch//k w języku polskim". /w:/ Z polskich studiów slawistycznych. Tom I.

Karolak, Stanisław. "Z problematyki opisu wyrażeń predykatowo-argumentowych". /w:/ Studia gramatyczne. Tom I. 1977.

Kategoria rodzaju we współczesnym języku polskim. Wrocław: Polska Akademia Nauk, 1976.

Kategorie gramatyczne grup imiennych w języku polskim. Redaktor naukowy Roman Laskowski. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Polska Akademia Nauk, 1976.

Kempf, Zdzisław. Próba teorii przypadków. Część I. Opolskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk. Opole: Ossolineum, 1978.

Klebanowska, Barbara. Znaczenia lokatywne polskich przyimków właściwych. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Polska Akademia Nauk, 1971.

Klemensiewicz, Zenon. Podstawowe wiadomości z gramatyki języka polskiego, Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1962.

____. Zarys składni polskiej. Wydanie piąte. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1968.

Koj, Leon. Semantyka a pragmatyka: Stosunek językoznawstwa i psychologii do semantyki. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1971.

Koneczna, Halina. "Funkcje zdań jednoczłonowych i dwuczłonowych w języku polskim". /w:/ Problemy składni polskiej: Studia, dyskusje, polemiki z lat 1945-1970.

Kooij, J.G. Ambiguity in Natural Language. Amsterdam: North-Holland Publishing Company, 1971.

Kowalik, Krystyna. Budowa morfologiczna przymiotników polskich. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Polska Akademia Nauk, 1977.

Krążyńska, Zdzisława. "Jednoczłonowe zdania werbalne w polskich tekstach drukowanych XVII wieku". /w:/ Studia językoznawcze: Streszczenia prac doktorskich, III.

Kryk, Barbara. "Some remarks on the verbs of perception in English and Polish". /w:/ Papers and Studies in Contrastive Linguistics. Tom VIII, 1978.

Kryński, A.A. Gramatyka języka polskiego. Warszawa, 1907.

Książek-Bryłowa, Władysława. "Paradygmat rzeczownika polskiego w ujęciu statystycznym". /w:/ Z polskich studiów slawistycznych. Tom I.

Kucała, Marian. "O rodzaju gramatycznym w języku polskim". /w:/ Kategorie gramatyczne grup imiennych w języku polskim.

_____. Rodzaj gramatyczny w historii polszczyzny. Wrocław: Polska Akademia Nauk, 1978.

_____. "Zmiany semantycznych podstaw rodzaju gramatycznego w języku polskim". /w:/ Z polskich studiów slawistycznych. Tom I.

Laskowski, Roman. "Dyskusja nad referatami Z. Saloniego i M. Kucały" /w:/ Kategorie gramatyczne grup imiennych w języku polskim.

_____. "Morfologia w gramatyce transformacyjno-generatywnej". /w:/ Studia gramatyczne. Tom I, 1977.

_____. Studia nad morfonologią współczesnego języka polskiego. Wrocław: Polska Akademia Nauk, 1975.

Lewandowska, Barbara. "On some properties of action nominals in Polish and their English equivalents". /w:/ Papers and Studies in Contrastive Linguistics. Tom III, 1975.

Leech, G.M. Towards the Semantic Description of English. Bloomington: Indiana University Press, 1970.

Lyons, J. Introduction to Theoretical Linguistics. Cambridge: Cambridge University Press, 1968.

Martinet, A. Podstawy lingwistyki funkcjonalnej. Warszawa, 1970.

Mieszek, Aleksandra. "Focus constructions - cleft sentences in English and their counterparts in Polish". /w:/ Papers and Studies in Contranstive Linguistics. Tom IX, 1979.

Milewski, Tadeusz. Językoznawstwo. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1975.

Moskey, Stephen T. Semantic Structures and Relations in Dutch: An Introduction to Case Grammar. Washington, DC: Georgetown University Press, 1979.

Niedzielski, Henry. "Lexical realization of benefactive and beneficiary in Polish and English". /w:/ Papers and Studies in Contrastive Linguistics. Tom IX, 1979.

Nowakowska, Nina. "Semantic Equivalence and Style". /w:/ Papers and Studies in Contrastive Linguistics. Tom VI, 1977.

Oleksy, Wiesław. "A semantic analysis of WHO, WHOSE, and WHICH and their counterparts in Polish". /w:/ Papers and Studies in Contrastive Linguistics. Tom VIII, 1978.

Olszewska, Teresa. "Causative constructions in English and Polish". /w:/ Papers and Studies in Contrastive Linguistics. Tom III, 1975.

Palmer, Frank. Grammar. Baltimore: Penguin Books, 1973.

Papers and Studies in Contrastive Linguistics. The Polish-English contrastive Project. Redaktor: Jacek Fisiak. Tomy I - X. Poznań: Uniwersytet Adama Michiewicza, 1972-1979.

Pasoń, Anna. Syntaktyczne sposoby wyrażania przyczyny w historii języka polskiego. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Polska Akademia Nauk, 1976.

Problemy składni polskiej: Studia, dyskusje, polemiki z lat 1945-1970. Wybrał Andrzej Maria Lewicki. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1971.

Saloni, Zygmunt. Cechy składniowe polskiego czesownika. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Polska Akademia Nauk, 1976.

_____. "Kategorie gramatyczne grup imiennych w języku polskim". /w:/ Kategoria rodzaju we współczesnym języku polskim.

Schenker, Alexander M. Polish Declension: A Descriptive Analysis. London: Mouton and Co., 1964.

Semantic Syntax. Red. Pieter A.M. Seuren. Wydanie drugie. Bungay, Suffolk: Oxford University Press, 1978.

Skubalanka, Teresa. "Fleksja polskich rzeczowników homonimicznych". /w:/ Z polskich studiów slawistycznych. Tom I

Staszewski, Jerzy. "Clauses of purpose versus prepositional phrases of purpose in English and Polish". /w:/ Papers and Studies in Contrastive Linguistics. Tom V, 1976.

Studia gramatyczne. Prace Instytutu Języka Polskiego. Tomy I-III. Zespół redakcyjny: Stanisław Urbańczyk, Jan Basara, Kazimierz Rymut. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Polska Akademia Nauk, 1978.

Studies in Linguistic Semantics. Redaktor Charles J. Fillmore. New York: Holt, Rinehart and Winston, 1971.

Swan, Oscar. A Concise Grammar of Polish. Washington, DC: University Press of America, 1978.

Szober, Stanisław. Gramatyka języka polskiego. Wydanie dwunaste. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1962.

Szupryczyńska, Maria. "Cechy składniowe formy mianownikowej przymiotnika w polskich zdaniach łącznikowych". /w:/ Studia Gramatyczne. Tom II, 1978.

Tłokiński, Waldemar. Gramatykalizacja w kodzie werbalnym: Studia psycholingwistyczne. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1979.

Tokarski, Jan. Czasowniki polskie: Formy, typy, wyjątki. Warszawa: Wydawnictwo S. Arcta, 1951.

____. Fleksja polska. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1973.

Topolińska, Zuzanna. "Mechanizmy nominalizacji w języku polskim". /w:/ Studia gramatyczne. Tom I, 1977.

_____. "O pojęciach nominalizacja i sentencjalizacja i ich przydatności w opisie języka" /w:/ Z polskich studiów slawistycznych. Tom I.

Universals in Linguistic Theory. Redaktorzy: Emmon Bach and Robert T. Harms. New York: Holt, Rinehart and Winston, 1968.

Westfal, Stanisław. A Study in Polish Morphology: The Genitive Singular Masculine. Slavistic Printings and Reprintings, VIII. The Hague: Mouton and Co., 1956.

Wierzbicka, Anna. Dociekania semantyczne. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Polska Akademia Nauk, 1969.

_____. Kocha, lubi, szanuje: medytacje semantyczne. Warszawa: Wiedza Powszechna, 1971.

_____. The Case for Surface Case. Ann Arbor: Karoma Publishers, 1980.

Zagorska-Brooks, Maria. Polish Reference Grammar. The Hague, Paris: Mouton, 1975.

Zdaniukiewicz, Alojzy Adam. Z zagadnień kultury języka. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1973.

Z polskich studiów slawistycznych. Komitet Słowianoznawstwa i Komitet Językoznawstwa Polskiej Akademii Nauk. Seria 5: Językoznawstwo. Tom I. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1978.

Żelazko, Kazimierz. Czasowniki przechodnie o składni wielorakiej w języku polskim. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Polska Akademia Nauk, 1975.

Bańkowski, Andrzej. "Funkcja przyimka prócz". Studia Semiotyczne. Polska Akademia Nauk, Polskie Towarzystwo Semiotyczne. 1977,VII

Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego. Wrocław, Kraków: Zakład Narodowy imienia Ossolinskich. 1956-1971, Zeszyty XV-XVIII.

Bogusławski, Andrzej. "O zasadach analizy morfologicznej." Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego. 1959, Zeszyt XVIII.

Cruse, D.A. "Some thoughts on agentivity." Journal of Linguistics. Great Britain: Cambridge University Press, 1973. Vol. IX.

Gołąb, Zbigniew. "Problem podmiotu." Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego. 1958, Zeszyt XVII.

_____. "Próba klasyfikacji syntaktycznej czasowników polskich" na zasadzie konotacji". Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego. 1967, Zeszyt XXXV.

Grochowski, Maciej. "Charakterystyka semantyczna wyrażeń wolitywnych." Polonica. 1978, Rocznik IV.

_____. "O właściwościach polskich spójników." Polonica. 1978, Rocznik IV.

_____. "Przyimek jako wykładnik relacji semantycznych między wyrażeniami predykatywnymi." Polonica. 1976, Rocznik II.

_____. "Semantyczna interpretacja przeznaczenia." Polonica. 1979, Rocznik V.

_____. "Semantyczne pojęcie narzędzia - próba interpretacji." Język polski. LIII, Zeszyt 1.

_____. "Tekstowa realizacja semantycznego pojęcia narzędzia." Język polski. LIII, Zeszyt 5.

_____. "Zależności semantyczne między czasownikiem i wyrażeniem lokatywnym." Polonica. 1975, Rocznik I.

Heinz, Adam. "Fleksja a derywacja." Język polski. XLI, Zeszyt 5.

Jodłowski, Stanisław. "Elementy semantyczne funkcji składniowych." Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego. 1956, Zeszyt XV.

Kempf, Zdzisław. "O sposobach językowego wyrażania przyczyny." Prace Filologiczne. 1972, XXII.

Kitagawa, C. "Purpose expressions in English." Lingua. 1974, XXXIV.

Klemensiewicz, Zenon. "O znaczeniu stosunkowym struktur składniowych." Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego. 1958, Zeszyt XVII.

Koronczewski, Andrzej. "System przypadkowy w języku polskim a bułgarskim." Prace Językoznawcze. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Zeszyt 47. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1975.

Kucała, Marian. "O wpływie przechodniości i nieprzechodniości czasownika na jego znaczenie indywidualne." Język polski. XXXV, Zeszyt 4.

Kuryłowicz, Jerzy. "Podstawowe kategorie morfologiczne." Biuletyn Polskiego Towarzystwa Jezykoznawczego. 1971, XXVIII.

Łojasiewicz, Anna. "O budowie wyrażeń z przyimkiem po dystrybutywnym." Polonica. 1979, Rocznik V.

Orzechowska, Alicja. "Właściwości gramatyczne skrótowców polskich." Polonica. 1975, Rocznik I.

Pisarkowa, Krystyna. "Rozważania o argumentacji w języku naturalnym." Polonica. 1977, Rocznik III.

Polonica. Redaktor Stanisław Urbańczyk. Polska Akademia Nauk, Instytut Języka Polskiego. Wrocław: Zakład Narodowy imienia Ossolińskich, 1975 - 1980. Roczniki I-VI.

Sigałow, Paweł. "Niektóre zagadnienia analizy morfemowej i słowotwórczej." Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego. 1971, Zeszyt XXVIII.

Skorupka, Stanisław. "Frazeologia a składnia." Biuletyn Polskiego Towarzystwa Jezykoznawczego. 1958, Zeszyt XVII.

Szober, STanisław. "Jak wyrażamy cel." Poradnik językowy. 1936/37, III.

Topolińska, Zuzanna. "Grupa imienna gramatycznie wiązana przez czasownik a semantyczna interpretacja tekstu." Polonica. 1975, Rocznik I.

_____. "Wyznaczoność tj. charakterystyka referencyjna grupy imiennej w tekście polskim." Polonica. 1977, Rocznik III.

Turska, Halina. "Mianownik liczby mnogiej typu chłopy, draby w języku ogólnopolskim." Jezyk polski. XXXIII.

Wierzchowski, Józef. "Morfemy homofoniczne a funkcja semantyczna i gramatyczna." Biuletyn Polskiego Towarzystwa Jezykoznawczego. 1968, XXV.

_____. "Problemy semantyki a jednostyka struktury języka." Lingua Posnaniensis. Poznańskie Towarzystwo Przyjacioł Nauk. 1966, Nr. XI.

Woytak, Lidia. "Polish Language Textbooks for English-Speaking Students." Polish-American Studies. 1979 Autumn, Vol.XXXVI, No. 2

Zagórski, Zygmunt. "Investigating Contemporary Declension of Polish Nouns." Kwartalnik Neofilologiczny. 1977, XXIV.

_____. "On Some Problems of Polish Noun Declension." Lingua Posnaniensis. 1980, XXIII.

DICTIONARIES

Kopaliński, Władysław. Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych. Warszawa: Wiedza Powszechna, 1971. Wydanie siódme.

Mały słownik języka polskiego. Redaktorzy: Stanisław Skorupka, Halina Auderska, Zofia Łempicka. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1969.

Pei, Mario. Glossary of Linguistic Terminology. New York: Columbia University Press, 1966.

Polański, K., Gołąb, Z., Heinz, H. Słownik terminologii językoznawczej. Warszawa: Polska Akademia Nauk, 1970.

Słownik języka polskiego. Redaktor Mieczysław Szymczak. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe. Tom pierwszy, 1978. Tom drugi, 1979.

Słownik języka polskiego. Redaktor Witold Doroszewski. Tom I-XI. Warszawa: 1958-1969.

Słownik poprawnej polszczyzny. Redaktor Witold Doroszewski. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1973.